İŞKUR

2019

ARDAHAN

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2019 YILI

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI

ARDAHAN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

ARDAHAN İLİ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

Yazar

Özge SAĞANAK

İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

Günümüzün en önemli sorunlarından biri hiç şüphe yoktur ki işsizliktir. İşsizlik aynı zamanda birçok sorunun da kaynağıdır. Sosyo-ekonomik ve sosyo-psikolojik sorunları doğuran işsizlik birçok huzursuzluğu da beraberinde getirmektedir. Bundan dolayı ülkeler istihdam arttırıcı, doğru yatırım ve doğru politikalar üretmek için araştırmalara ağırlık vermektedirler.

Ülkemiz özellikle son yıllarda tüm alanlarda büyük girişimlerde bulunan bir ülke konumundadır. Bu olumlu gelişmelerden, Ardahan işgücü piyasası da etkilenmektedir. Bu süreçte işgücü piyasasındaki nitelik ve verimlilik artışları da önemli rol oynamaktadır. Ardahan ili de ülkemiz gibi tüm alanlarda yükselen bir grafik çizmektedir. Bu gelişmelerin yansımaları işgücü piyasasına pozitif yönde etki etmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak Ardahan'da işgücüne katılım oranında ve istihdam oranında bir artış görülmektedir. İŞKUR tarafından açılan kurs sayıları ve türleri, ayrıca işe yerleştirilen kişi sayıları baz alındığında ortaya çıkan veriler de bu tabloyu kanıtlar niteliktedir.

Yerel düzeyde işgücü piyasasının taraflarını birleştiren ve İl Valisi başkanlığında toplanan İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu aldığı kararlarla sektörel kapsamda veya il genelinde yapılan çalışmalar ve bu çalışmalardan elde edilen veriler, yerel işgücü piyasasına hâkimiyetimizi arttırmaktadır.

Ardahan ilinde bilimsel veriler ışığında yapılan işgücü piyasası analizi, talep araştırması yönünden aktif işgücü politikalarına veri sağlamış olup, ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmeye, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Bu çalışmada başta Ardahan Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeli olmak üzere emeği geçen herkese ve bu verilerin sağlanmasında katkı sağlayan tüm kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör işyerlerine teşekkür ediyor, tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Mustafa MASATLI

Ardahan Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan, işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz, hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil, sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu noktadan hareketle, 2019 yılında, Türkiye genelinde, örneklem yöntemi ile belirlenen 89 bin 324 işyeri ile kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmiştir. İlimizde bu kapsamda 84 işyeri için veri derlenmiştir.

Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenlerimize kurumumuzun hizmetleri hakkında danışmanlık hizmeti sunulmuştur.. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede hazırlanan Rapor, “2019 Yılı Türkiye İşgücü Piyasası Raporu”, İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. Bunun yanında, 81 İl için ayrı ayrı il düzeyindeki veriler analiz edildiği raporlar da kamuoyuyla her yıl paylaşılmaktadır.

Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Raporu çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize, emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Ahmet SONKAYA
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
TABLOLAR LİSTESİ ii
ŞEKİLLER LİSTESİ iii
KISALTMALAR iv
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 3
BİRİNCİ BÖLÜM 4
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 4
İŞKUR GÖSTERGELERİ 4
Açık İşler 4
İşe Yerleştirmeler 5
Kayıtlı İşsiz 6
Aktif İşgücü Programları 8
İşsizlik Ödeneği 11
İKİNCİ BÖLÜM 13
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 13
İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM 14
İşyeri Verileri 15
Mevcut İstihdam 25
AÇIK İŞLER 29
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 38
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 42
SONUÇ 48
EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 52

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018) 5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018) 6
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 8
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 9
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 9
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 11
Tablo 8: İşletmelerin Sektörel Dağılımı 15
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri 20
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, hizmet bazında sektörel dağılımı 24
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstediğiniz Alanlar 24
Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 26
Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 27
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 28
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletmei Oranı 30
Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 35
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı 35
Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 36
Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması 37
Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 38
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 39
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı 40
Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri 42
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 43
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 44
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 44
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 45

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018) 4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)..... 5
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018) 7
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018) 11
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı 16
Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı 17
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu..... 18
Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu..... 18
Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı..... 19
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu 21
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%) 21
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)..... 22
Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı 23
Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri..... 25
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı..... 28
Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı 29
Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi..... 31
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 32
Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 32
Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu 33
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı..... 34
Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 40
Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı..... 41
Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı..... 46
Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi 46

KISALTMALAR

İEP	İşbaşı Eğitim Programı
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KÇÖ	Kısa Çalışma Ödeneği
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması ile açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu rapor, Ardahan İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 84 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmeler 10 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler olup il genelinde 11 sektörde tam sayım yapılmıştır. Ardahan ilinde 10+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 1.760 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 1.567 çalışan erkeklerden, 193 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Ardahan ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve Hizmet ve Satış Elemanları olmuştur.

Ardahan ilinde açık iş oranı yüzde 0,9 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,7 olup, Ardahan ili açık iş oranı bakımından 0,8 puanlık farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 11,1 ile Eğitim sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 5 kişilik açık iş mevcuttur. Ardahan ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Elektrik Teknisyeni, Matematik Ögretmeni-Ortaögretim ile Canlı Piliç Kabul İşçisidir. İl genelinde açık işlerde kadın çalışanlar için herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir.

Ardahan ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Ardahan ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada

Profesyonel Meslek Mensupları mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği ise Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri mesleği ve Aşçı mesleği takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada ’İşe yeterli başvuru yapılmaması ‘’yer almaktadır.

Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 18,6’sı istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Ardahan ilinde işverenlerin yüzde 14,6’sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 3,7 iken bu oran Ardahan ilinde yüzde 8,5’tir.

Ardahan ilinde işverenler, istihdama en fazla katkı sağlayan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu belirtmiştir. Ayrıca İşverenlerin yüzde 61’i, İŞKUR’un İşbaşı Eğitim Programı konusunda desteklemesini istemektedir.

İşverenlerin yüzde 12,2’si teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 12,2’si ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. Sektörel açıdan bakıldığında ise; Ardahan ilinde; Eğitim ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde işverenlerin yüzde 50’si teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını savunmaktadır.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla Ardahan İli İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Bu çalışma Ardahan işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevucut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Ardahan İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde tesis etmek, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2019 yılı için Ardahan ilinde 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek Ardahan ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)

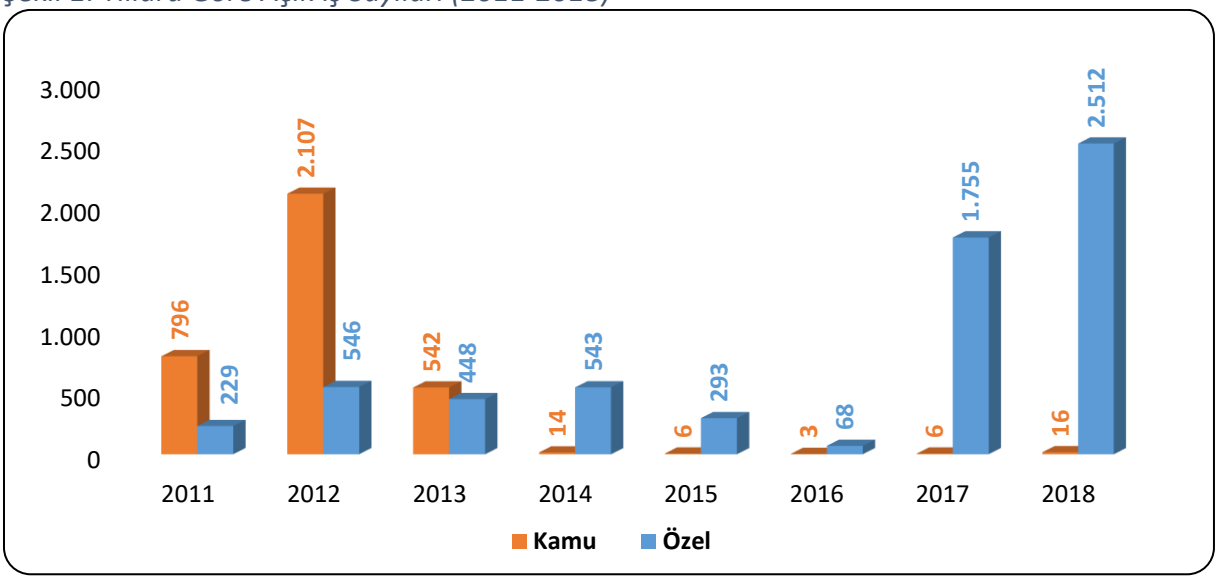

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında 1.025 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2018 yılına gelindiğinde 2.528 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2017 yılı itibariyle alınan açık işler diğer yıllara oranla artış göstermiş ve 2018 'de yaklaşık yüzde 43,6 oranında artış göstermiştir. Açık işler sektör bazında incelendiğinde ise İŞKUR'un özellikle 2016 yılından sonra özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	563
Elektrikçi (Genel)	212
Boru Kaynakçısı	175
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	161
Soğuk Demirci	104
İskele Kurucusu-İnşaat (Metal Veya Ahşap)	71
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	70
Sıvacı	63
Montajcı (Kurgucu)	60
Elektrik Tesisat Ustası	57

Kaynak: İŞKUR

Ardahan ilinde 2018 yılında 2.528 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 563 açık iş ile Beden İşçisi(Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 22,3'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Elektrikçi (Genel) ve Boru Kaynakçısı meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2018 yılında yıllık bazda 2 milyon 394 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)

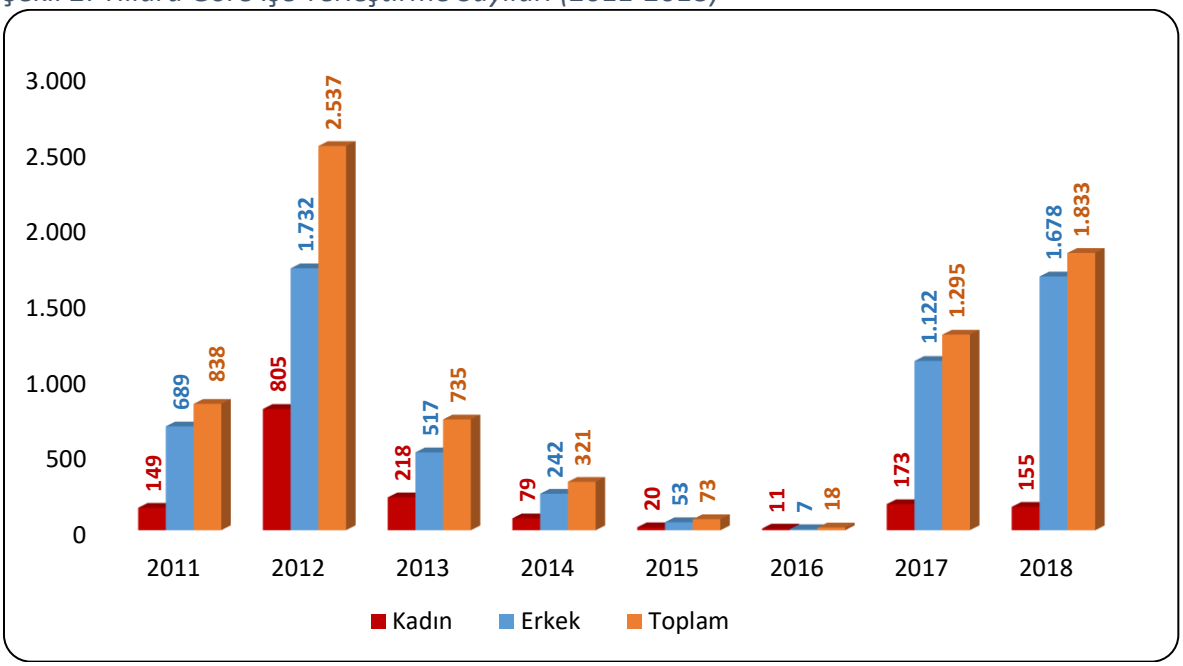

Kaynak: İŞKUR

2011 yılındaki işe yerleştirme sayısı 838 olan Ardahan ilinde işe yerleştirilenlerin 689'u erkek, geri kalan 149 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir. 2017 yılında ise belirgin bir artış yaşanarak 1295 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2018 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 8,5'i kadınlardan oluşmuştur.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonskiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	351	4	355
Elektrikçi (Genel)	199	3	202
Boru Kaynakçısı	138	0	138
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	95	0	95
Soğuk Demirci	87	0	87
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	14	45	59
İskele Kurucusu-İnşaat (Metal Veya Ahşap)	57	0	57
Sıvacı	51	0	51
Elektrik Tesisat Ustası	49	0	49
Montajcı (Kurgucu)	46	0	46

Kaynak: İŞKUR

Ardahan ilinde 355 kişilik işe yerleştirmeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının % 19,4'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Elektrikçi (Genel)) ve Boru Kaynakçısı meslekleri takip etmektedir. Erkekler en çok Beden İşçisi (Genel) ve Elektrikçi (Genel)) mesleklerinde işe yerleştirilirken, kadınlar ise en çok Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Beden İşçisi (Genel) mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)

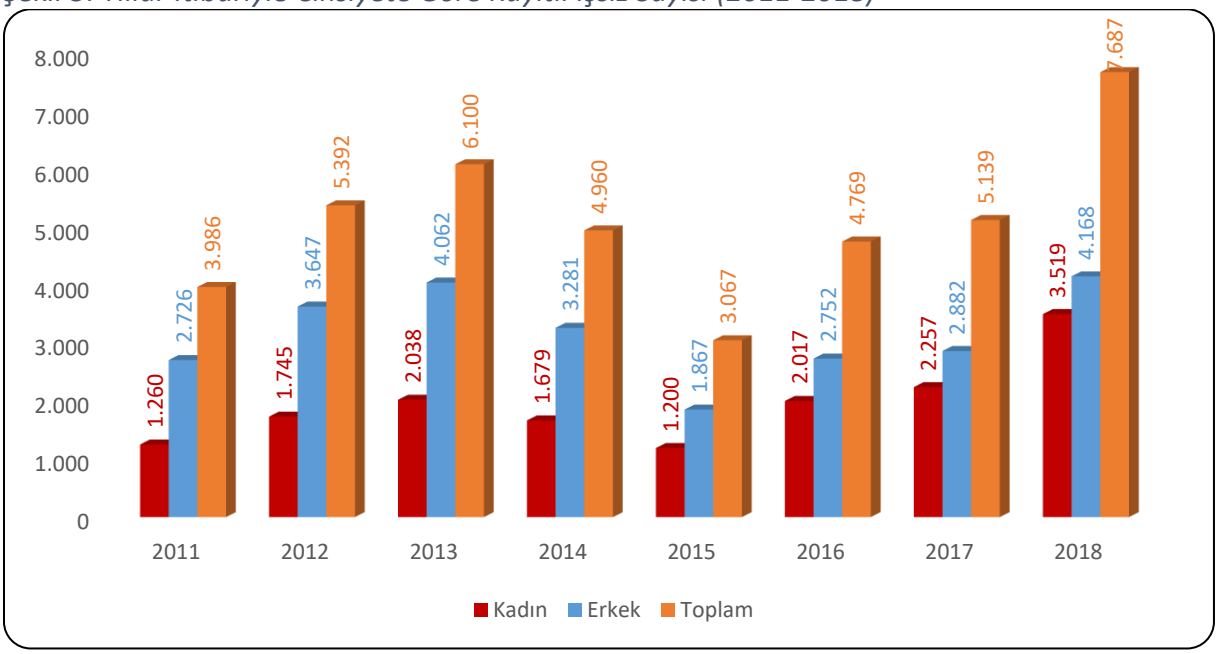

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında Ardahan ilinde İŞKUR'a kayıtlı 3.986 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 2.726 erkek, 1.260 ise kadınlardan oluşmaktadır. 2018 yılında ise toplam 7.687 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısı dalgalı bir seyir izlemektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR olarak işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta, İŞKUR'a kayıtlı kadınların sayısındaki önemli artıştır. 2011 yılında Ardahan'da 1.260 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2018 yılında önemli ölçüde artarak 3.519'a yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir faktördür.

Ardahan ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu ilk 10 mesleğin başında Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Ardahan ilinde Kuruma kayıtlı 3.996 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Ardahan ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının %52'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi

(Temizlik) ve Büro Memuru (Genel) meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde en çok Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru, Büro İşçisi gibi mesleklerin yanı sıra Çiftçi (Hayvancılık) ve Halı Dokuyucu (El Tezgahı) gibi mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	1	17	0	17
2012	6	65	70	135
2013	1	7	0	7
2014	21	219	328	547
2015	8	146	44	190
2016	12	134	155	289
2017	10	147	104	251
2018	14	185	97	282

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları 2014 yılına kadar azalma eğilimi gösterirken sonrasında ise artış göstermiştir. 2018 yılında ise düzenlenen 14 mesleki eğitim kursuna 282 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 97'si erkek, 185' i kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2018 yılında kursiyerlerin yüzde 65,6'sının kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında

katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Büyükbaş Hayvan)	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Büyükbaş Hayvan)	Takı İmalatçısı
Takı İmalatçısı	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Folklorik Bebek Yapımcısı
Folklorik Bebek Yapımcısı	Dizel Otomotiv Mekanikeri	Müzehhip/Tezhip
Müzehhip/Tezhip	Aşçı Yardımcısı	Yöresel Kilim Dokuyucusu
Yöresel Kilim Dokuyucusu	Grafik Desen Çizimi Elemanı	Ön Muhasebeci
Ön Muhasebeci	Ön Muhasebeci	Grafik Desen Çizimi Elemanı
Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu- Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)	Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu- Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)
Grafik Desen Çizimi Elemanı		Aşçı Yardımcısı
Aşçı Yardımcısı		Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Büyükbaş Hayvan)
Dizel Otomotiv Mekanikeri		

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında en fazla sayıda katılımcının olduğu kurslar Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Büyükbaş Hayvan) ve Takı İmalatçısı mesleklerinde düzenlenmiştir. En fazla sayıda kadın katılımcının olduğu kurslar ise Takı İmalatçısı, Folklorik Bebek Yapımcısı ve Müzehhip/Tezhip mesleklerinde düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Büyükbaş Hayvan), Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan) ile Aşçı Yardımcısı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	8	5	4	9
2012	30	33	14	47
2013	166	102	99	201
2014	208	90	130	220
2015	247	106	148	254
2016	230	88	175	263
2017	248	143	219	362
2018	266	141	229	370

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş

tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2010 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. Yıllar itibariyle İşbaşı Eğitim Programlarından faydalanan kişi sayısı artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri ve tecrübe kazandırdığını ve işgücü piyasasınında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2018 yılında 266 program düzenlenmiş olup toplam 370 kişi programlara katılmıştır. Katılımcıların yüzde 38'i kadınlardan, yüzde 62'si ise erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Büro Memuru (Genel)	Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)
Garson (Servis Elemanı)	Satış Görevlisi	Canlı Piliç Kabul İşçisi
Satış Görevlisi	Büro Memuru (Genel)	Satış Görevlisi
Canlı Piliç Kabul İşçisi	Satış Elemanı (Perakende)	Satış Elemanı (Perakende)
Satış Elemanı (Perakende)	Canlı Piliç Kabul İşçisi	Servis Rehberi (Okul)
Kasiyer	Servis Şoförü (Okul)	Sekreter
Büro İşçisi	Kasiyer	Kasiyer
Servis Rehberi (Okul)	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	Muhasebe Meslek Elemanı
Sekreter	Hamurkâr	Büro İşçisi
Muhasebe Meslek Elemanı	Büro İşçisi	Garson (Servis Elemanı)

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında Ardahan ilinde yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları Büro Memuru (Genel), Garson (Servis Elemanı) ve Satış Görevlisi mesleklerinde düzenlenmiştir.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	9	64	149	213
2012	5	56	67	123
2013	0	0	0	0
2014	0	0	0	0
2015	1	10	15	25
2016	2	11	43	54
2017	8	88	128	216
2018	12	123	179	302

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2018 yılında 12 girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı 2017 yılına göre yüzde %66,7 daha fazladır. Programa 2018 yılında 123'si kadın, 179'u erkek olmak üzere toplam 302 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)

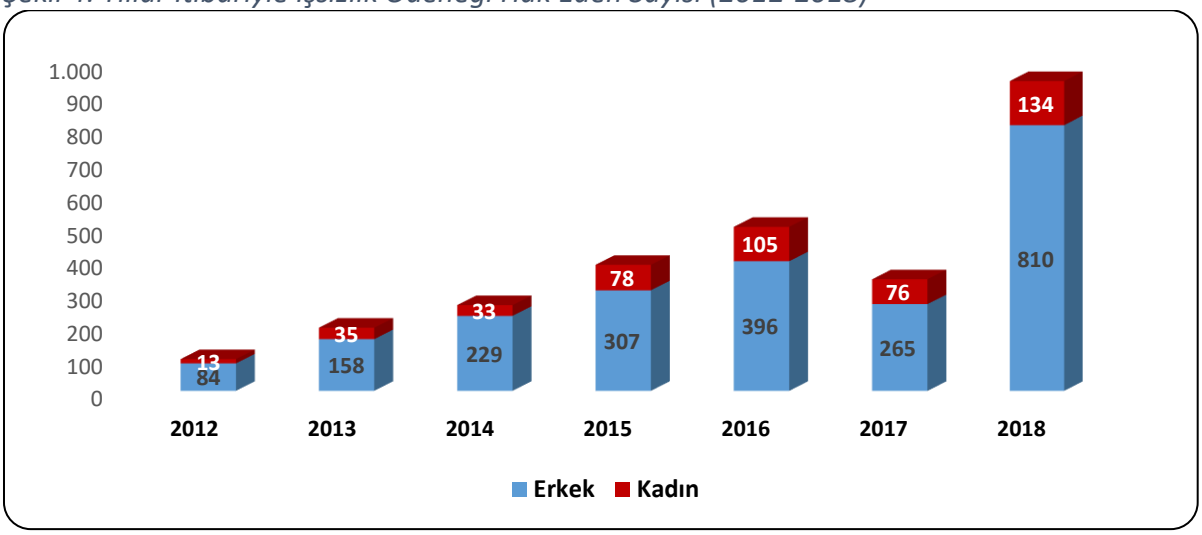

Kaynak: İŞKUR

Ardahan ilinde 2018 yılında yüzde 14,2'si kadın olmak üzere 944 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 176 oranında artış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye genelinde 83 bin 887 işletme ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 18 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işletmelerde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Ardahan ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işletmeler ile çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşletmelerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işletmelerin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları, işletmelerde İK sorumlusu olup olmadığı, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı ile

part-time çalışanın bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Ardahan ilinde 84 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmelerde 1.760 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Ardahan ilinde 10 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için veri derlenmiştir. Tablo 8'de Ardahan ilinde araştırma kapsamında olan işletmelerin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşletmelerin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşletme Sayısı
Toptan ve perakende ticaret	24
İnşaat	22
Konaklama ve yiyecek Hizmeti faaliyetleri	13
İmalat	5
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4
Ulaştırma ve depolama	3
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	3
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	3
Diğer Hizmet faaliyetleri	3
Eğitim	2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2
Genel Toplam	**84**

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Ardahan ilindeki çalışma kapsamına giren işletmelerin yüzde 28,1 'i Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 10 ve daha fazla istihdamlı işletmeler içerisinde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bulunan işletmelerin ağırlığı yüzde 22,2 seviyesindedir. Bu durumda Ardahan ilinde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bulunan işletmelerin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründen sonra en fazla sayıda işletme İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında İnşaat sektöründeki işletmelerin ülkemizdeki payı 14,8 iken Ardahan ilinde İnşaat sektörünün payı yüzde 25,6 düzeyindedir. Ardahan ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işletmelerin yarıdan fazlası İnşaat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

En az işletme ise Eğitim ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörlerinde yer almaktadır. Hiç işletmesi olmayan sektörler: Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri, Finans ve sigorta faaliyetleri, Madencilik ve taş ocakçılığıdır. Ancak bu tablo incelenirken Ardahan ili düzeyinde yalnızca 10 ve daha fazla istihdamı olan işletmelerin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı

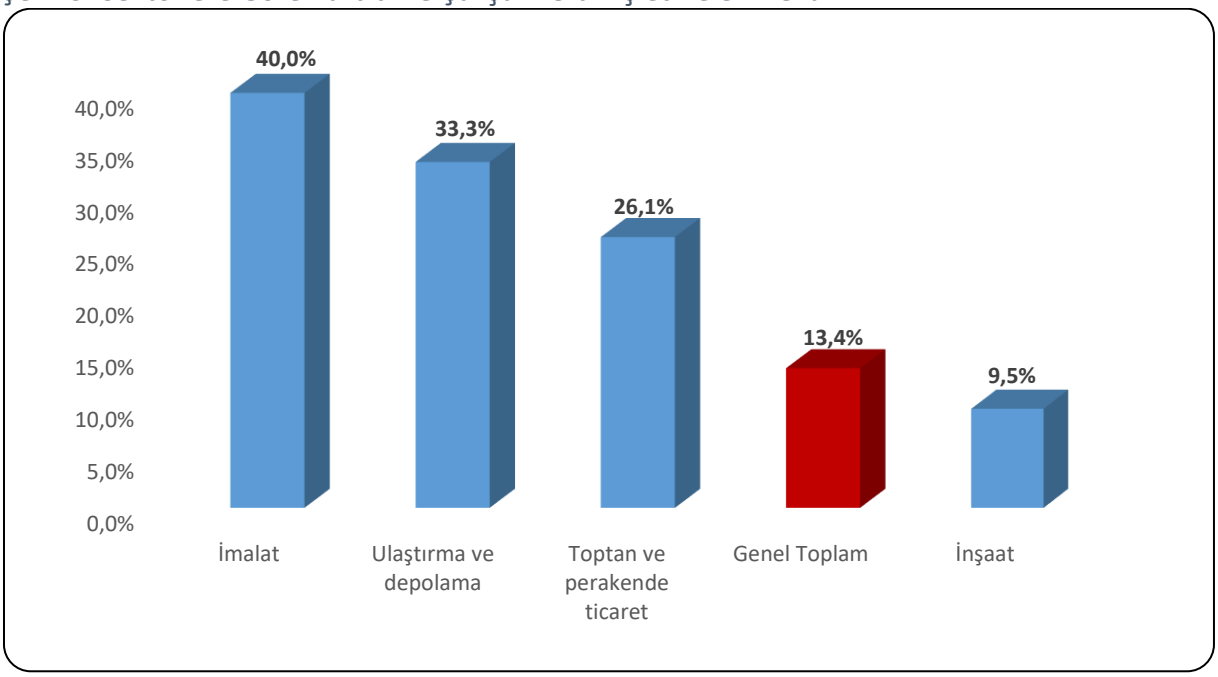

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ili genelinde part-time çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 13,4 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sektöründe yer alan işletmelerin yüzde 40'ında part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışma açısından ikinci sırada Ulaştırma ve depolama sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin yüzde 33,3'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 26,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret yer almaktadır. Bu sektörlerde bulunan işletmelerde part-time çalışan olmasının sebebi, ilgili sektörün part-time çalışmaya uygun olmasıdır.

Türkiye genelinde İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve işletmelerin yüzde 36,8'inde part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı

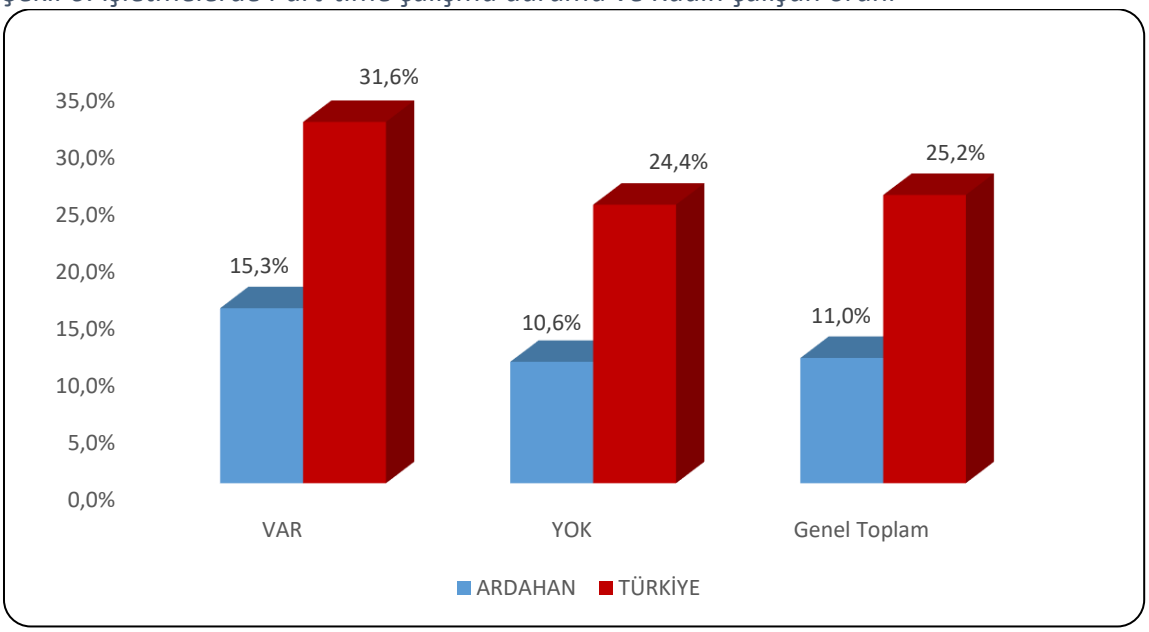

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 10+ istihdamlı işletmelerde çalışanların yüzde 28,7'sini kadınlar oluşturmaktayken Ardahan ilinde bu oran yüzde 11 olarak gerçekleşmiştir. Ardahan ili verileri incelendiğinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 10,6 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 15,3 seviyesindedir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde ise part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 24,4 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 31,6 seviyesindedir. Hem ülke genelinde hem de Ardahan ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir.

Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

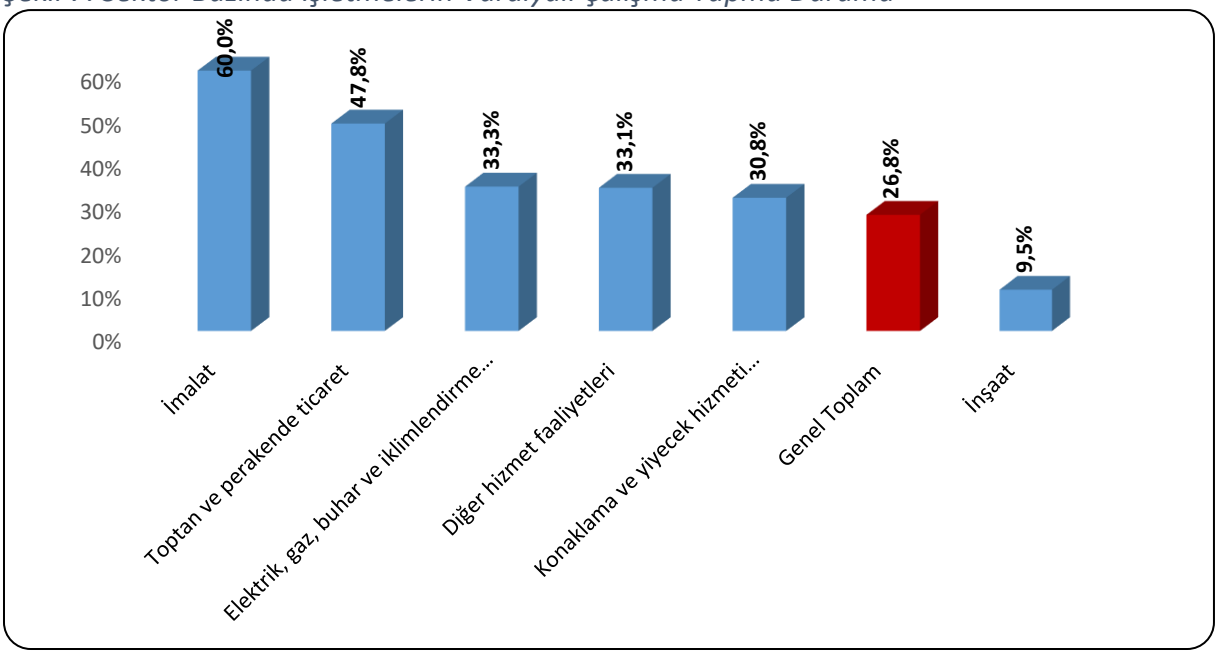

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde işletmelerin yüzde 26,8'sinde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 10+ istihdamlı işletmeler için Türkiye genelinde yüzde 25,6 seviyesindedir. Ardahan ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işletmeler İmalat, Toptan ve perakende ticaret, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ile Diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinde görülmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 10+ istihdamlı işletmelerin 1/3'ten fazlasında vardiyalı çalışma söz konusudur. İnşaat sektörü ise yüzde 9,5 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur.

Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

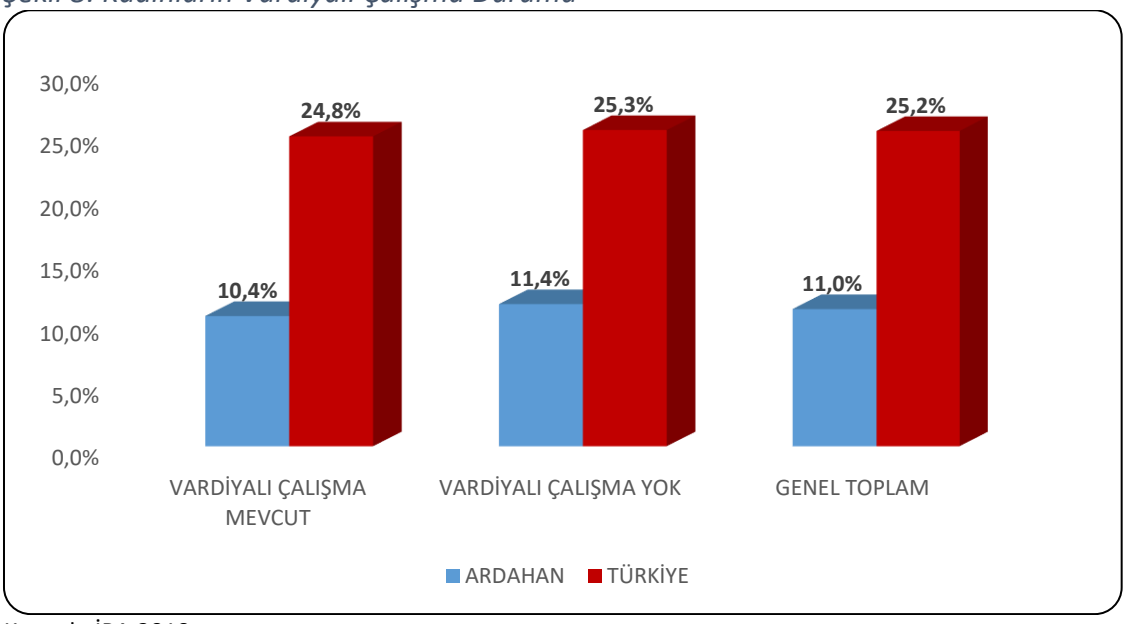

Kaynak: İPA 2019

Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek işgücünün daha yüksek oranda yer alması beklendik bir durumdur.

Şekil 8'de söz konusu eğilime benzer yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Ardahan ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların yüzde 10,4'ü kadın, yüzde 89,6'sı ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerde ise çalışanlar içerisinde kadın oranı yüzde 11,4'e yükselmektedir. Bu işletmelerde erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Ardahan ilinde 10+ istihdamlı işletmelerde çalışanların sadece yüzde 11'i kadınlardan oluşmaktadır. Türkiye ortalamasında ise her 10 çalışandan 3'ü kadındır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranında 0,5 puanlık bir fark söz konusudur. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerdeki çalışanlarda kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere göre daha yüksektir. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Ardahan ilinde de benzer yönde işlemektedir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı

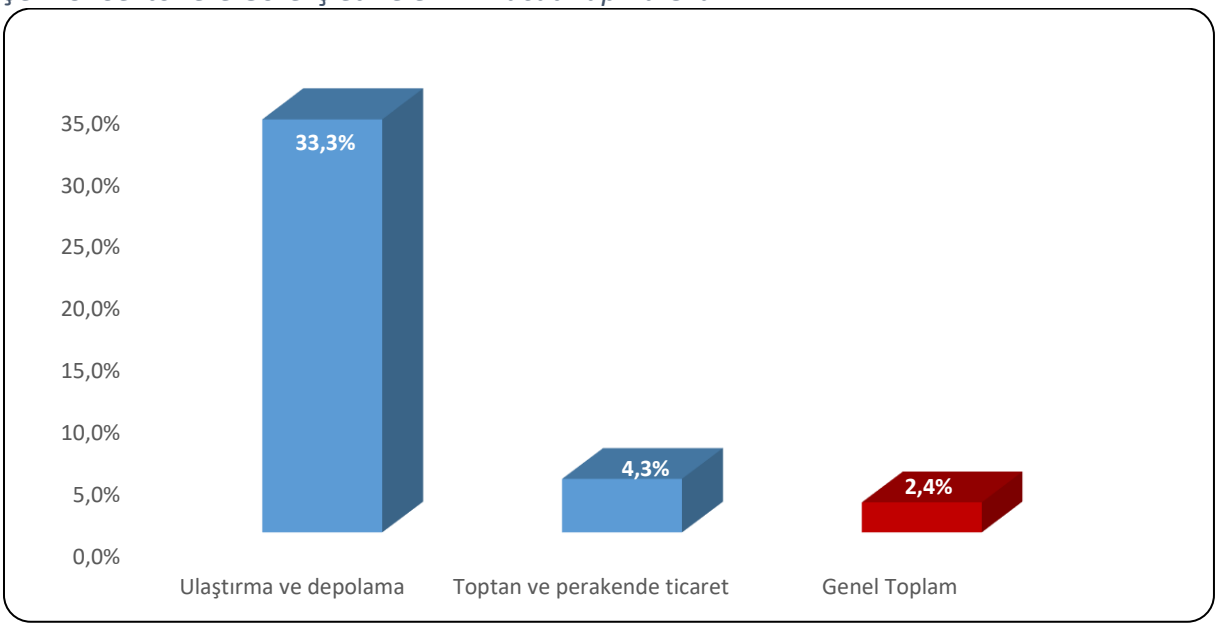

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilindeki işletmelerin yüzde 2,4'ünde ihracat yapılmaktadır. Ulaştırma ve depolama sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 33,3'ü ihracat yapmakta, ikinci sırada ise Toptan ve Perakende ticaret sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör dışında Ardahan ilinde ihracat yapan işletme bulunmamaktadır. Türkiye genelinde 10+ istihdamlı işletmelerin yüzde 19,9'u ihracat yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 47,5 ile İmalat ve yüzde 31,7 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İşletme sayısı bakımından Ulaştırma ve depolama payı yüzde 3,7 iken, ihracat yapan işletme oranında ilk sırada yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin ihracat yapma oranının diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işletmelerde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenebilir.

Ardahan ilinde işletmelerin yüzde 9,8'i e-ticaret yapmaktadır. E-ticaret yapmayan işletmelere ise neden e-ticaret yapmadıkları sorusu sorulmuştur. Tablo 9'da sonuçların dağılımı görülmektedir.

Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri

E-Ticaret Yapmama Nedeni	Oran
Üretilen ürün/Hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması	81,1%
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olmaması	23,0%
E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği	17,6%
Finansman yetersizliği	16,2%
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması	0,0%

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde e-ticaret yapmayan işletmelerin büyük bir çoğunluğu neden olarak Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamamasını göstermiştir. İkinci sırada ise Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması gelmektedir. Ülke genelinde ise e-ticaret yapan işletme oranı yüzde 13 iken e-ticaret yapmama nedeninde ilk sırada Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması gelmektedir.

Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu

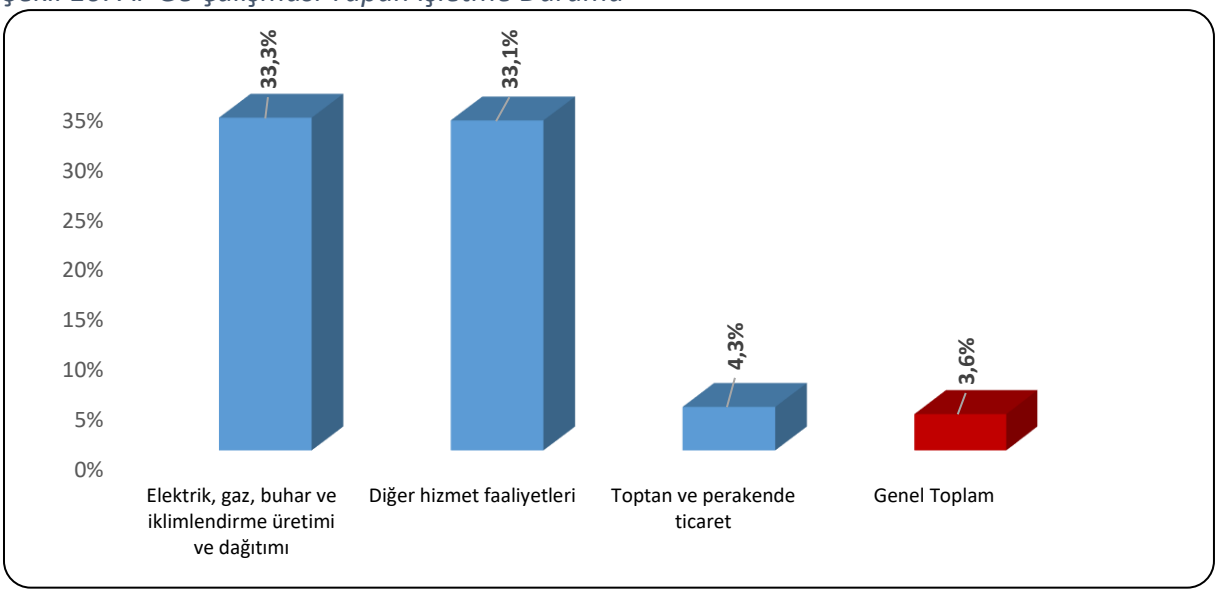

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde 11 sektörden 3 sektörde bulunan işletmeler Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 3,6 olarak gerçekleşmiştir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ile Diğer hizmet faaliyetleri sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 33'ü Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Bu sektörleri ise yüzde 4,3 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü takip etmektedir. Türkiye genelinde 10+ istihdamlı işletmelerin yüzde 13,9'u Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Ülke genelinde yüzde 36,7 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 31,8 ile İmalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işletme oranında ön plana çıkmaktadır.

Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)

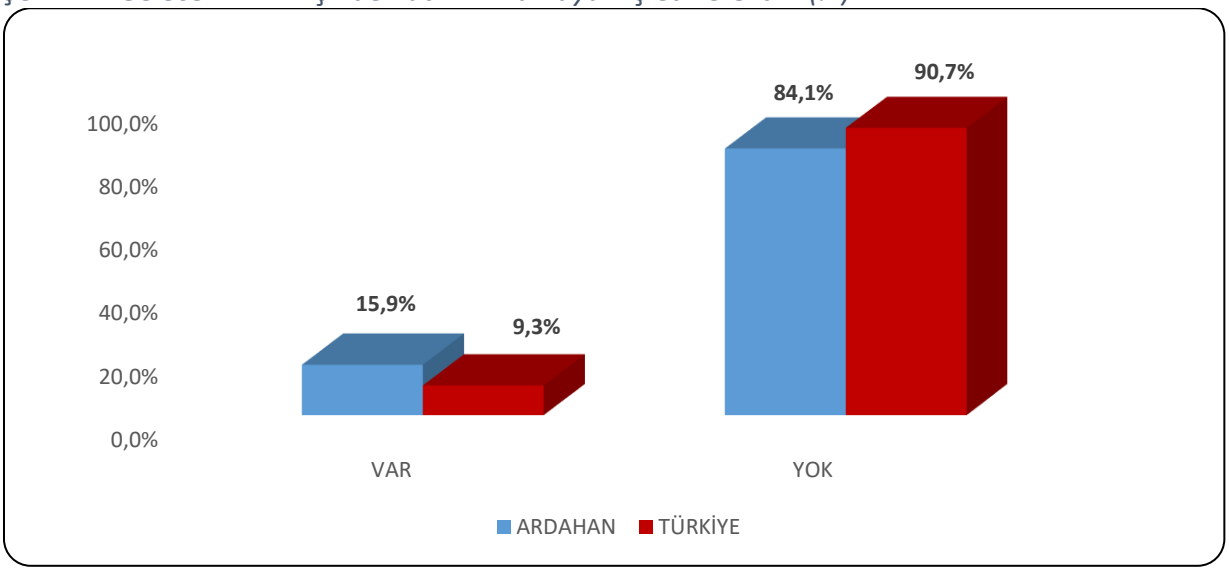

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde 10+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 15,9'u gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 9,3 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 12'de planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

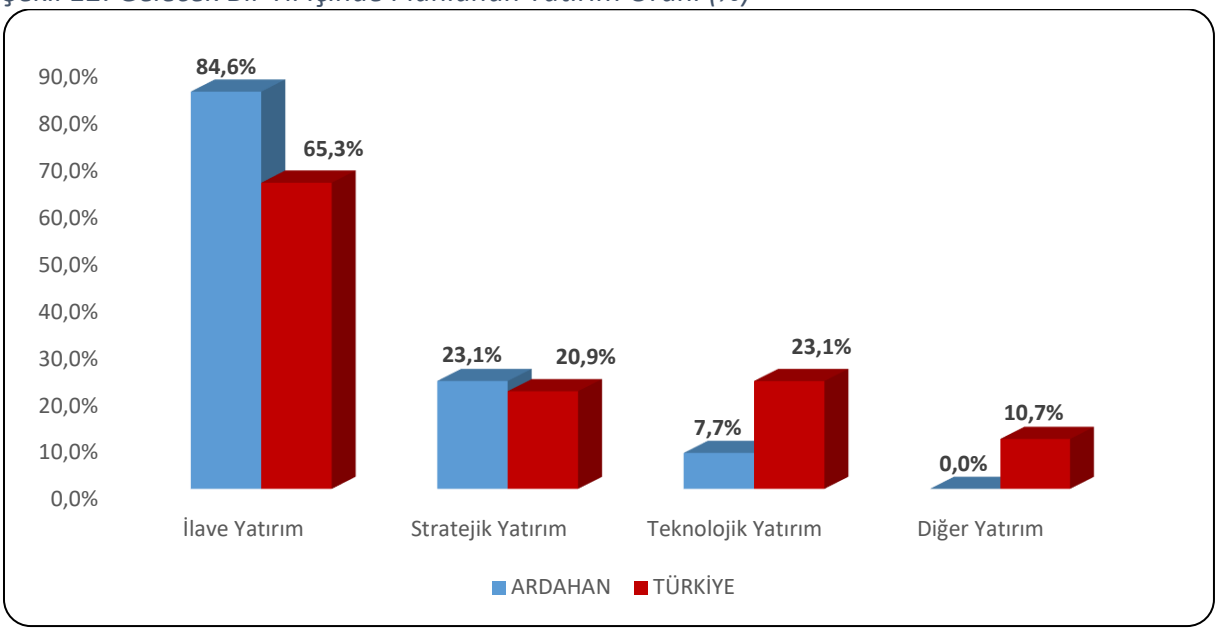

Kaynak: İPA 2019

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işletmeler yatırım türlerine göre incelendiğinde; Ardahan ilinde yatırım yapmayı planlayan 10+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 84,6'sı ilave yatırım, yüzde 23,1'stratejik yatırım 7,7'si teknolojik yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 65,3'ü ilave yatırım, yüzde 23,1'i teknolojik yatırım, yüzde 20,9'si stratejik yatırım ve yüzde 10,7 ise diğer yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı

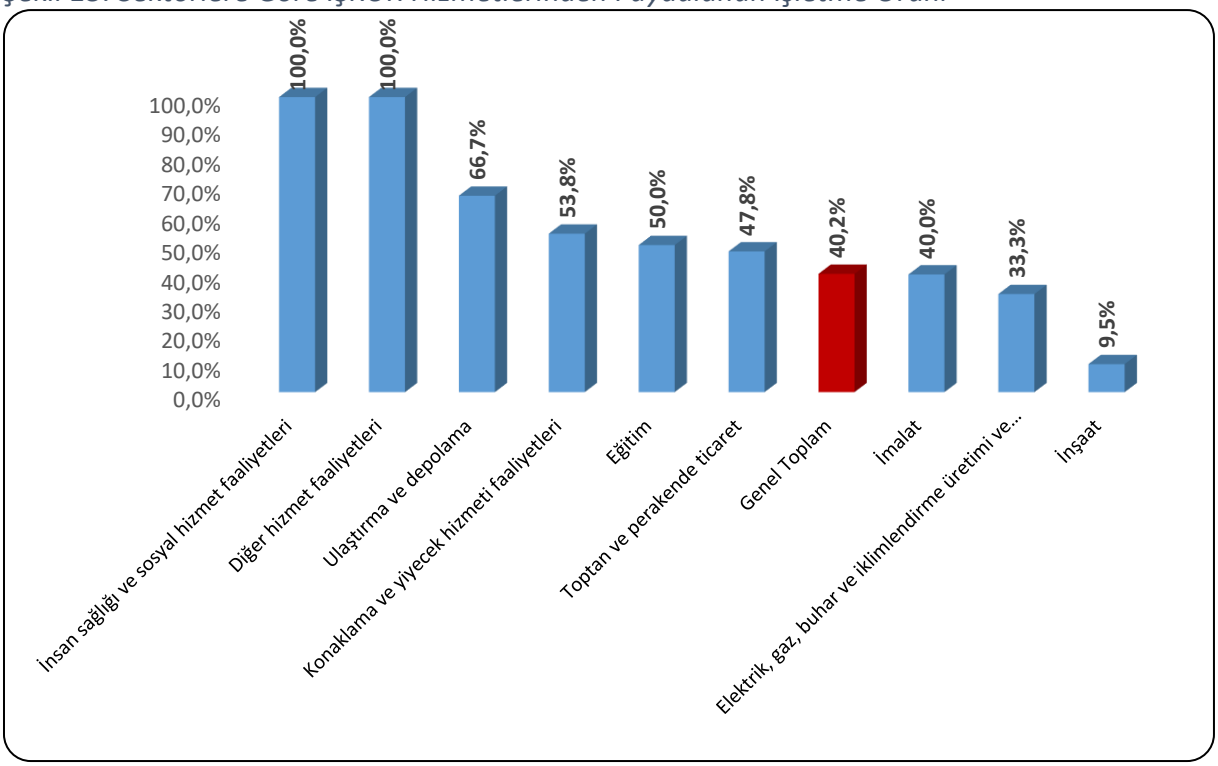

Kaynak: İPA 2019

Şekil 13'de İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 45,2 seviyesindedir. Ardahan ilinde bulunan 10+ istihdamlı işletmelerin yüzde 40,2'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Bu oran Ardahan ili için Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır.

Ardahan ilinde İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde yer alan işletmelerin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işletme sayısına sahip sektörü olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 40,2'nin üzerinde yüzde 47,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, hizmet bazında sektörel dağılımı

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Teşvik
Toptan ve perakende ticaret	0,0%	63,6%	18,2%	100,0%	0,0%	0,0%	45,5%
Konaklama ve yiyecek Hizmeti faaliyetleri	14,3%	57,1%	0,0%	57,1%	0,0%	0,0%	42,9%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	75,0%	75,0%	100,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Diğer Hizmet faaliyetleri	0,0%	100,0%	66,1%	33,9%	0,0%	0,0%	33,9%
Ulaştırma ve depolama	0,0%	50,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	50,0%
İnşaat	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%
İmalat	0,0%	50,0%	50,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Eğitim	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**3,0%**	**63,6%**	**33,2%**	**78,9%**	**0,0%**	**0,0%**	**42,5%**

Kaynak: İPA 2019

İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işletmelerin yüzde 33,2'si İŞKUR'dan Eleman Talebinde bulunmuştur. İşletmelerin 63,6'sı Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden yararlanırken yüzde 78,9'u ise İşbaşı Eğitim Programı kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır.

Çalışma kapsamında Ardahan ilinde en fazla işletme sayısına sahip sektör olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe işverenlerin yüzde 18,2'si İŞKUR'dan eleman talebinde bulunmuş, yüzde 63,6'sı Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetimizden yararlanmış ve tamamı ise İşbaşı Eğitim Programından son bir yıl içerisinde yararlanmıştır. Sektör bazında işverenlerin son bir yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden yararlandığı sorusunun cevabı Tablo 10'da bulunmaktadır.

Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstediğiniz Alanlar

Alanlar	Oran
İşbaşı Eğitim Programı	61,0%
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği	58,5%
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği	57,3%
İşe Uygun Eleman Temini	28,0%
Çalışanların Niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması	6,1%
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi	3,6%
Genel Toplam	**100,0%**

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde İŞKUR'un işletmeleri en fazla hangi alanda desteklemesi gerektiği sorulduğunda; işverenlerin yüzde 61'i İşbaşı Eğitim Programı cevabını vermiştir. Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği ile ikinci sırada yer alırken, sonrasında ise Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği seçeneği işaretlenmiştir.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

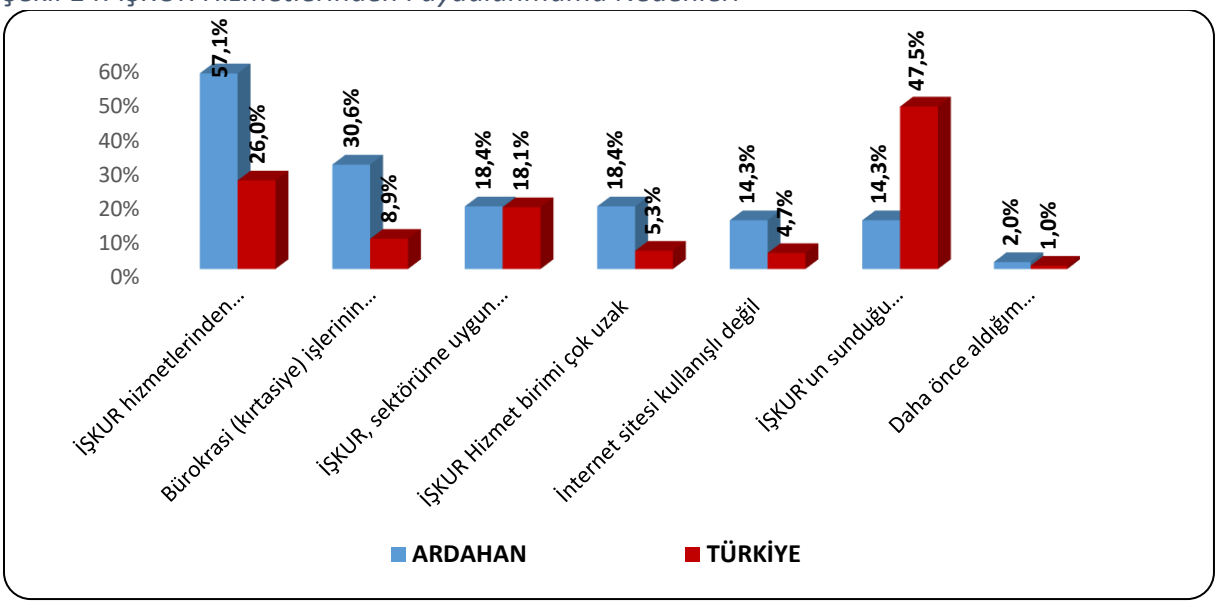

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 57,1 ile ''İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim'', yüzde 30,6 ile ''Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması'' ve yüzde 18,4 ile İŞKUR, ''Sektörüme uygun faaliyet sunmuyor'' seçenekleri gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise Ardahan ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 50 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde hizmetlerden haberdar olmama nedeniyle İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıyorum diyen işverenlerin oranı Ardahan iline göre daha az seviyededir. Ardahan ilinde ise İŞKUR Hizmet biriminin uzak olmasından ötürü İŞKUR hizmetlerinden faydalanamıyorum diyen işverenlerin oranı Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir.

Mevcut İstihdam

Ardahan ilinde araştırma kapsamına dahil olan 10+ istihdamlı işletmelerde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Ardahan ilinde 10+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 1.760 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 1.567 erkek çalışan ve 193 kadın çalışan mevcuttur.

Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Diğer Hizmet faaliyetleri	27	454	481
İnşaat	9	240	249
Toptan ve perakende ticaret	36	186	222
İdari ve destek Hizmet faaliyetleri	29	182	211
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	3	146	149
İmalat	22	124	146
Konaklama ve yiyecek Hizmeti faaliyetleri	35	102	137
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	25	36	60
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0	45	45
Ulaştırma ve depolama	3	32	35
Eğitim	5	19	25
Genel Toplam	**193**	**1.567**	**1.760**

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre dağılımda ise; Ardahan ilinde çalışanların önemli bir kısmı Diğer Hizmet Faaliyetleri ile İnşaat sektörlerinde istihdam edilmektedir. Toplam çalışanların yüzde 41,5'i bu iki sektörde yer almaktadır.

Kadın istihdamının en fazla olduğu sektör Toptan ve Perakende ticaret sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların yüzde 16,1'i Toptan ve Perakende ticaret sektöründe çalışmaktadır. Ardahan ilinde kadın çalışan oranının en yüksek olduğu sektör ise İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe çalışanların yüzde 40,7 sini kadınlar oluşturmaktadır.

Türkiye genelinde İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Eğitim ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	52	291	343
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	7	322	329
Hizmet ve Satış Elemanları	61	267	329
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	0	251	251
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	12	238	250
Profesyonel Meslek Mensupları	29	90	118
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	27	74	101
Yöneticiler	5	32	37
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0	2	2
Genel Toplam	**193**	**1.567**	**1.760**

Kaynak: İPA 2019

Meslek grubu bazında çalışan sayıları incelendiğinde en fazla çalışanı olan meslek grubu Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir. Toplam çalışanlar içerisinde Nitelik Gerektirmeyen Meslekler oranı yüzde 19,5 seviyesindedir. Ardahan ilindeki kadın çalışanların yüzde 27'si; erkek çalışanları ise yüzde 18,6'sı bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar yer almakta ve toplam çalışanların yüzde 18,7'si bu meslek grubunda istihda edilmektedir. Üçüncü sırada ise yüzde 18,7 oran ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu yer almaktadır.

Ardahan ilinde Hizmet ve Satış Elemanları en fazla kadın çalışan sayısına sahip meslek grubudur. Erkek çalışan sayısının en fazla olduğu meslek grubu ise Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır.

Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Beden İşçisi (İnşaat)	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Temizlik Görevlisi	Büro Memuru (Genel)	Temizlik Görevlisi
Büro Memuru (Genel)	Garson (Servis Elemanı)	İnşaat Demiri Bağlama Ustası
İnşaat Demiri Bağlama Ustası	Kasiyer	Büro Memuru (Genel)
Beden İşçisi (Genel)	Bulaşıkçı (Stevard)	Beden İşçisi (Genel)
Garson (Servis Elemanı)	Büro İşçisi	Arazöz Şoförü
Arazöz Şoförü	Aşçı	Kanal Arıza Ekıp Sorumlusu
Kanal Arıza Ekip Sorumlusu	Beden İşçisi (İnşaat)	Bilgisayar Donanım / Teknolojisi Teknikeri
Bilgisayar Donanım / Teknolojisi Teknikeri	Canlı Piliç Kabul İşçisi	Şoför-Yük Taşıma
Aşçı	Büro Memuru (İdari İşler)	Aşçı

Kaynak: İPA 2019

Tablo 14'te ise Ardahan ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışanı olan meslekler görülmektedir. Toplam çalışan sayısının en fazla olduğu meslekler sırasıyla Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi ve Büro Memuru (Genel) meslekleridir. Kadın çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek Temizlik Görevlisi, Büro Memuru (Genel) ve Garson (Servis Elemanı); Erkek çalışan sayısının ne fazla olduğu ilk üç meslek ise Beden İşçisi (İnşaat), Temizlik Görevlisi ve İnşaat Demiri Bağlama Ustası meslekleridir.

Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı

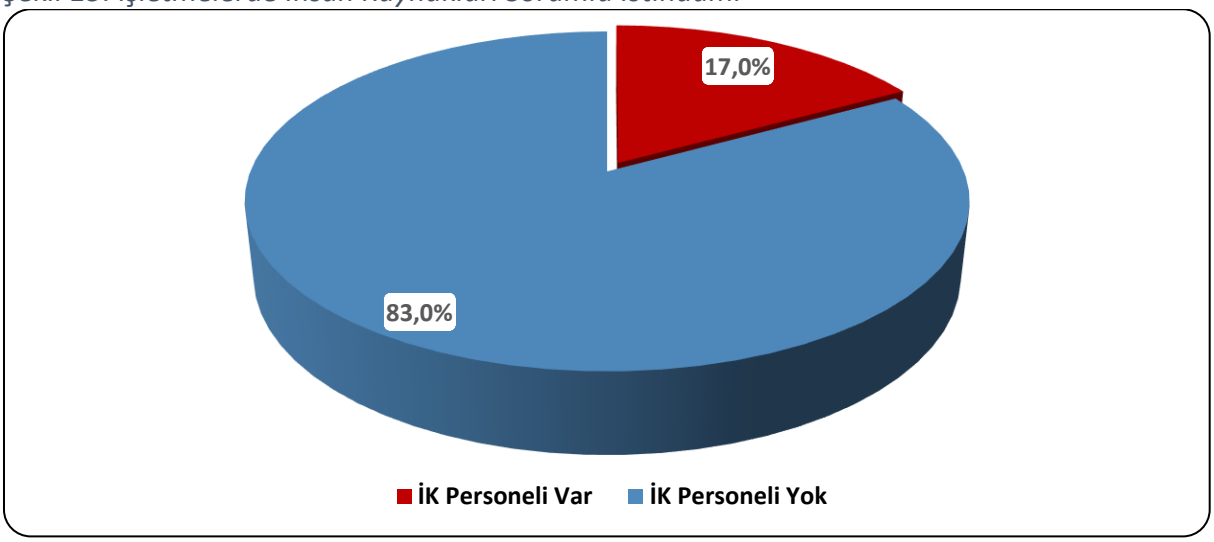

Kaynak: İPA 2019

Şekil 15'de görüldüğü üzere Ardahan ilinde araştırma kapsamında yer alan işletmelerin yalnızca yüzde 17'sinde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel bulunmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bu oran yüzde 13, İnşaat sektöründe yüzde 19 ve İmalat sektöründe ise yüzde 20 seviyesindedir.

Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

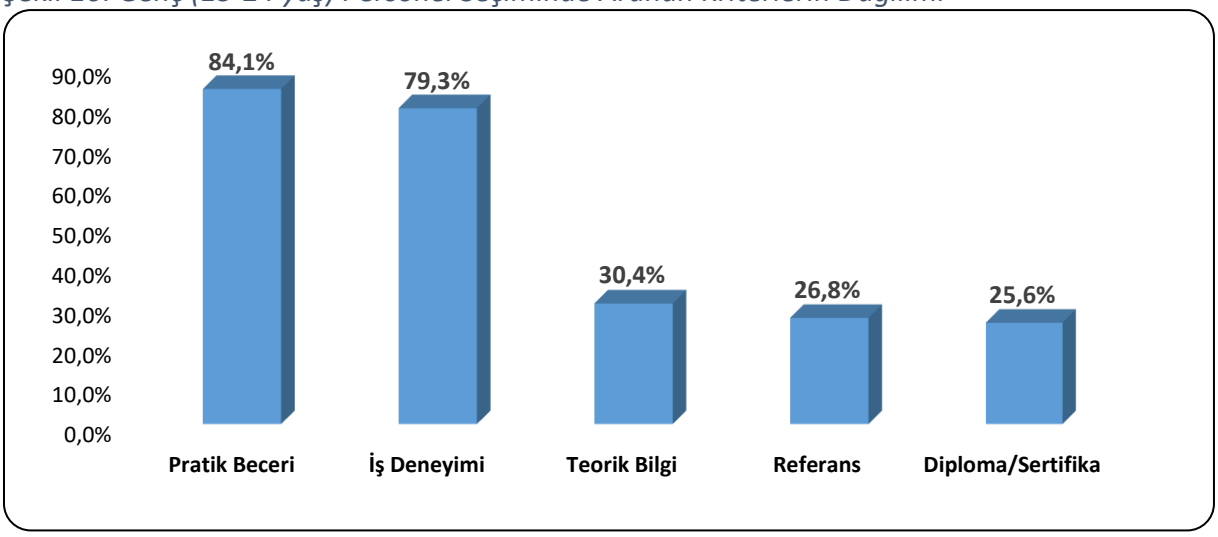

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde 10+ çalışanı olan işletmeler genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 84,1'i Pratik Beceri, yüzde 79,3'ü İş deneyimi ve yüzde 30,4'ü ise Teorik Bilgi aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, Ardahan ilinde olduğu gibi yüzde 72,1 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 64,7 ile İş Deneyimi ve yüzde 30,2 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yılki sonuçlar da göstermektedir ki Pratik Beceri kriteri hem Ardahan ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterdir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işletmelere ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, engelli çalışan tercih edip edemeyecekleri, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletmei Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşletme Oranı
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	5	3,3%	33,3%
Toptan ve perakende ticaret	4	1,8%	17,4%
Eğitim	3	11,1%	100,0%
İmalat	2	1,4%	20,0%
Konaklama ve yiyecek Hizmeti faaliyetleri	1	0,7%	7,7%
Genel Toplam	**15**	**0,9%**	**11,0%**

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 11 işletmede 15 açık iş tespit edilmiştir. Ardahan ilinde açık iş sayısı en fazla olan sektör Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörüdür. Toptan ve Perakende Ticaret sektörü Ardahan ilinde çalışma kapsamında yer alan işletme sayısı en fazla olan sektördür. Toplam 15 kişilik açık işin yüzde 33,3'üne tekabül eden 5 kişilik kısmı, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık işlerin olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret, Eğitim İmalat Konaklama ve yiyecek Hizmeti faaliyetleri sektörleridir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'de de görüleceği üzere Ardahan ilinde açık iş oranı yüzde 0,9 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,7 olarak tespit edilmiştir. Ardahan ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Ardahan ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 11,1 ile Eğitim sektörü olarak tespit edilmiştir.

Ardahan ilinde araştırma kapsamına giren 10+ istihdamlı işletmelerin yüzde 11'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 15,6 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

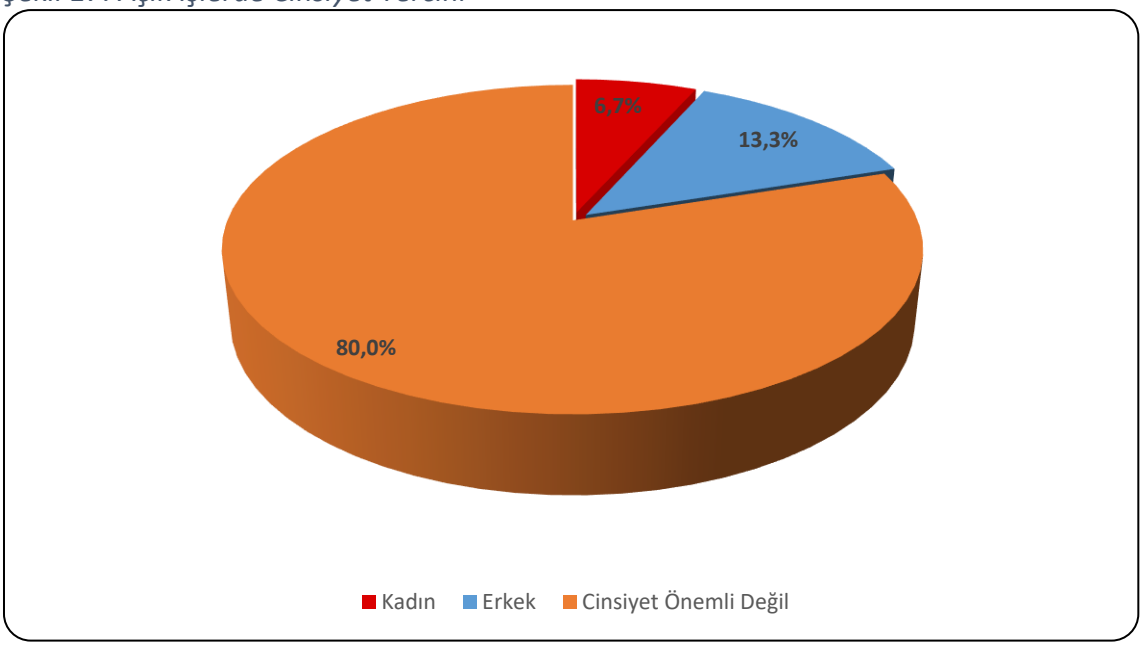

Kaynak: İPA 2019

Şekil 17'de Ardahan ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 10+ çalışanı bulunan işletmelerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Ardahan ilinde işverenler açık işlerin yüzde 80'ninde cinsiyetin önemli olmadığını belirtirken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 55,7 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 10,2 iken, Ardahan ilinde yüzde 6,7 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 34,1'i açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Ardahan ilinde ise işverenlerin yüzde 13,3'ü mevcut açık işlerinde erkek tercih etmektedir.

Türkiye genelinde çalışan sayısı içinde kadınların payı düşük iken, işverenlerin büyük bir kısmı mevcut açık işlerinde istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını belirtmiştir. Bu durum kadın istihdamının artması konusunda önem arz etmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

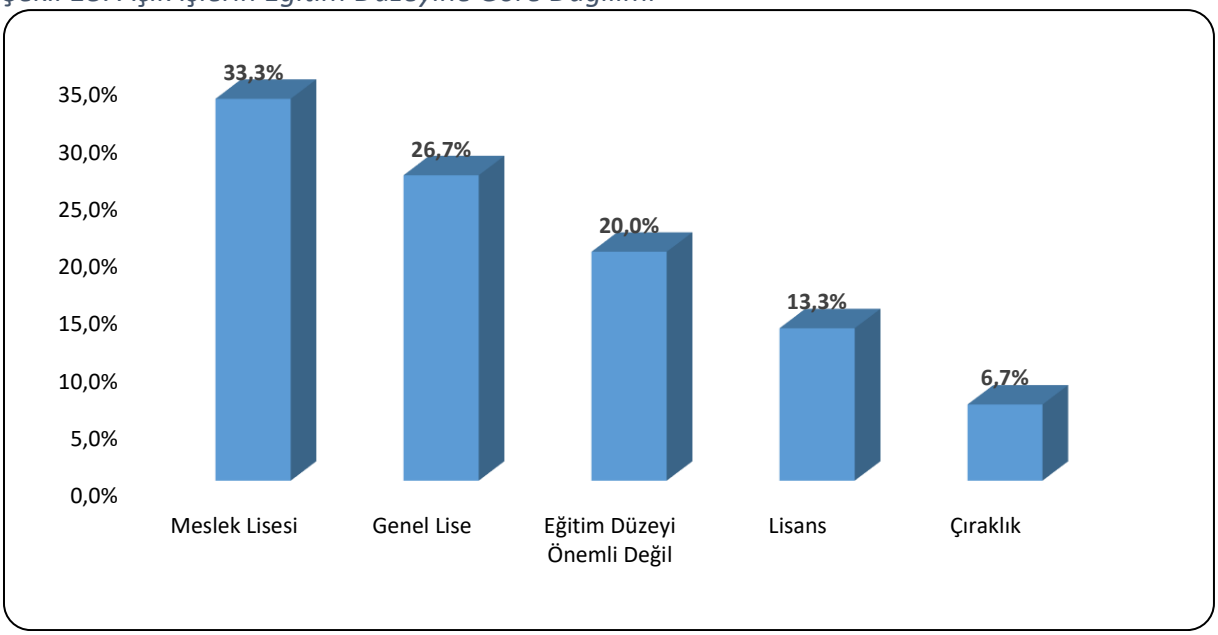

Kaynak: İPA 2019

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Ardahan ilindeki açık işlerin yüzde 33,3'ünde meslek lisesi talep edilmiş, yüzde 20'sinde ise işverenler eğitim düzeyinin önemli olmadığını belirtmişlerdir.

Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

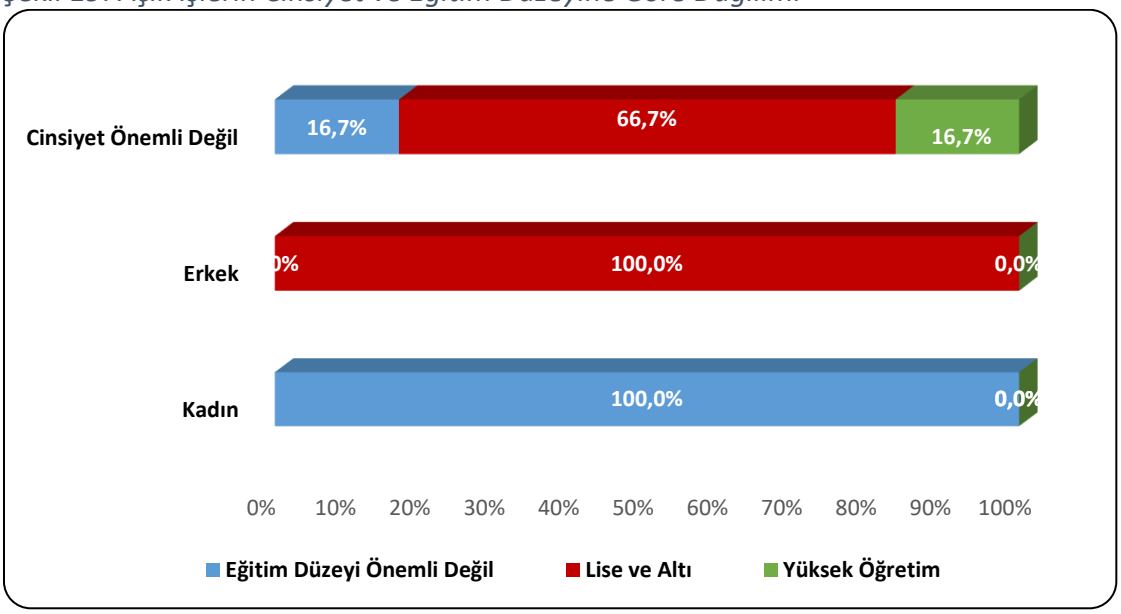

Kaynak: İPA 2019

Şekil 19'da açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 66,7 oranında lise altı eğitim düzeyi istenmektedir. Yine cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde yüzde 16,7 oranında yüksek öğretim seviyesi ve yüzde 16,7 oranında ise herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir. Erkeklerin tercih edildiği açık

işlerin tamamında lise ve altı, kadınların tercih edildiği açık işlerin tamamında ise eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir.

Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu

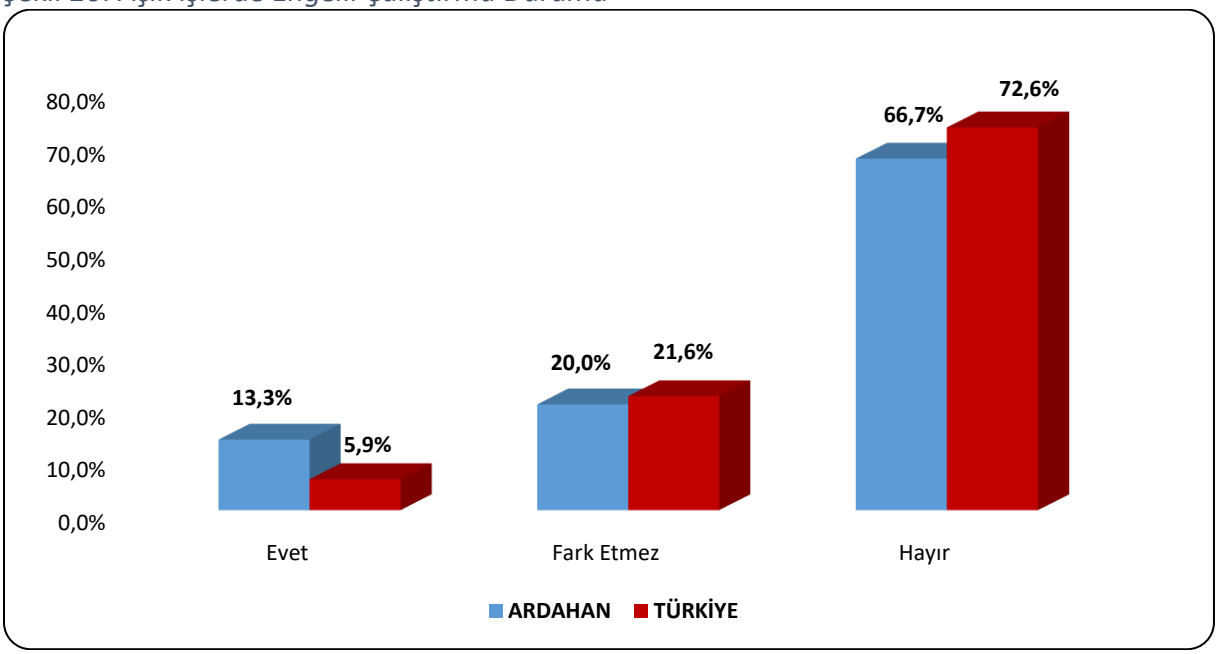

Kaynak: İPA 2019

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Ardahan ilinde mevcut açık işlerin yüzde 13,3'ünde işverenler özellikle engelli tercih edeceklerini belirtmiştir. ''İstihdam edeceğim kişi için engel durumu olup olmaması farketmez'' şeklinde yanıt verilen açık iş oranı yüzde 20 seviyesindedir. Açık işler açısından genel değerlendirme yapıldığında araştırma dönemindeki mevcut açık işlerin yüzde 33,3'ünde engelli bireyler istihdam edilebilir.

Türkiye genelinde ise yüzde 13,5 oranında evet, yüzde 25,6 oranında farketmez denmiştir. Araştırma dönemindeki açık işlerin yüzde 39'u için işverenler engelli tercih edebileceğini söylemiştir. Ardahan ilinde Türkiye geneline göre açık işler için engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha yüksek oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

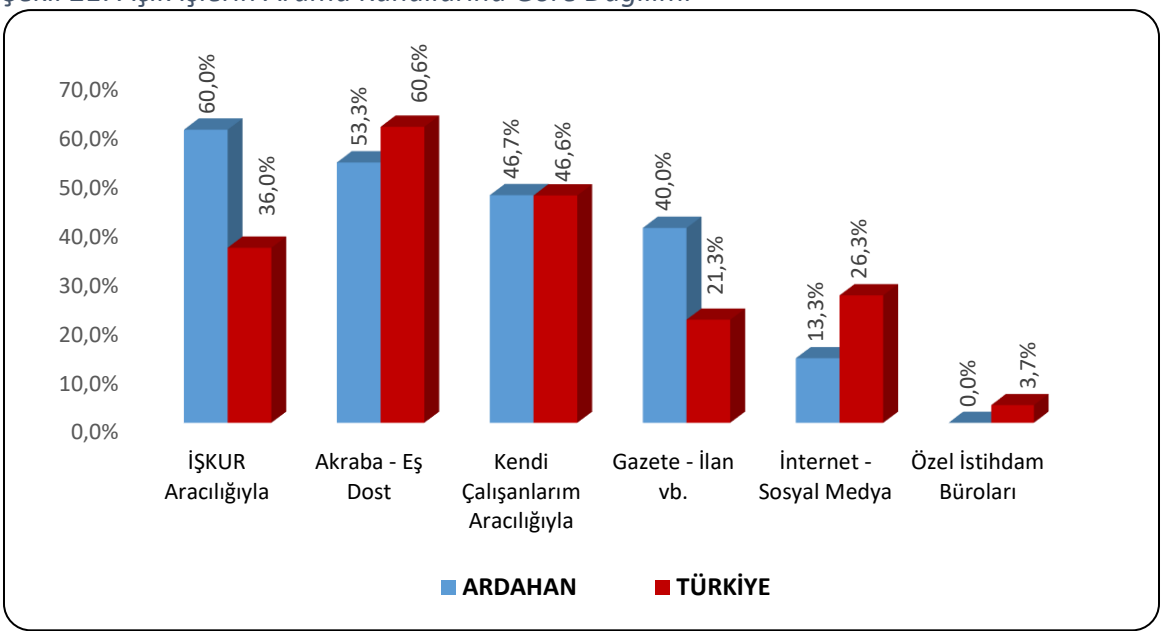

Kaynak: İPA 2019

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de Ardahan ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Ardahan ilinde 10+ istihdamlı işletmelerden alınan açık işlerin yüzde 60 oranı ile İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 36 olarak gerçekleşmiştir. Ardahan ilinde ikinci sırada yüzde 53,3 ile Akraba-Eş Dost Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 46,7 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır.

Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
İletişim ve İfade Yeteneği	-	2	1	1
Bilgisayar Kullanımı	-	2	2	2
Analitik Düşünebilme	-	-	2	3
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	-	-	3	4
Takım Çalışması	-	-	3	4
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	-	-	3	4
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	-	1	-	4
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	-	-	5
Yabancı Dil	-	-	-	-
Yenilikçi Düşünce Yeteneği	-	-	-	-

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, İletişim ve İfade yeteneği becerisi ilk sırada yer almaktadır ve yine cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde işverenler tarafından en çok aranan beceri İletişim ve İfade yeteneği becerisi olmuştur . Kadınların tercih edildiği açık işlerde ise sadece Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi aranmaktadır. Ardahan ilinde, Yabancı dil becerisi ile yenilikçi düşünce yeteneği becerileri araştırma dönemindeki açık işler için işverenler tarafından aranmamaktadır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	5	2,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	3	2,5%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2	2,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	2	0,6%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	2	0,6%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1	0,3%
Genel Toplam	**15**	**0,9%**

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 2'dir. İkinci sırada ise Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu bulunmaktadır.

Ardahan ili için tespit edilen yüzde 0,9'luk açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 2,5 ile

Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubudur. Daha sonra ise Açık iş oranı bakımından sırasıyla Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grupları gelmektedir.

Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	66,7%	33,3%	66,7%	66,7%	0,0%	0,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	100,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%	0,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	**53,3%**	**40,0%**	**13,3%**	**60,0%**	**46,7%**	**0,0%**

Kaynak: İPA 2019

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ve Nitelik Gerektirmeyen Meslek gruplarına ait açık işlerin tamamı, Profesyonel Meslek Mensupları yüzde 66,7, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ise yüzde 50 olmuştur.

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanallarından Akraba-Eş-Dost tercih edilmesi; Büro Hizmetlerınde Çalısan Elemanlar, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve Nitelik Gerektirmeyen Meslekler için tamamında; Profesyonel Meslek Mensuplarında yüzde 66,7'sinde, Hizmet ve Satış Elemanlarında ise yüzde 50 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Elektrik Teknisyeni	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-
Matematik Ögretmeni-Ortaögretim	-	-	-	3	-	-	2	-	-	1
Canlı Piliç Kabul İşçisi	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-
Reyon Görevlisi	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Muhasebeci	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Ön Muhasebeci	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-
Büro Memuru (Genel)	3	-	-	2	-	1	-	-	-	-
Bulaşıkçı (Stevard)	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: İPA 2019

Tablo 19'da Ardahan ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Reyon Görevlisi mesleğinde aranan becerilerde ilk sırada ''İletişim ve İfade Yeteneği '' ve ''Satış ve Planlama Becerisi'' ön plana çıkmaktadır.

Matematik Ögretmeni-Ortaögretim mesleğinde ''Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe'' ilk sırada aranmaktadır. Elektrik Teknisyeni, Muhasebeci ve Ön Muhasebeci mesleği için ilk sırada ''Bilgisayar Kullanımı'', Canlı Piliç Kabul İşçisi için ise ilk sırada aranan beceri ''Takım Çalışması''olmuştur. Büro Memuru(Genel) mesleğinde ise ''Satış ve Pazarlama'' becerisi aranmaktatdır.

Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Bulaşıkçı (Stevard)	Reyon Görevlisi	Elektrik Teknisyeni	Elektrik Teknisyeni
-	Büro Memuru (Genel)	Canlı Piliç Kabul İşçisi	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
-	-	Matematik Öğretmeni - Ortaöğretim	Canlı Piliç Kabul İşçisi
-	-	Muhasebeci	Reyon Görevlisi
-	-	Ön Muhasebeci	Muhasebeci
-	-	Reyon Görevlisi	Ön Muhasebeci
-	-	-	Büro Memuru (Genel)
-	-	-	Bulaşıkçı (Stevard)

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler; Elektrik Teknisyeni, Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim, Canlı Piliç Kabul İşçisi, Reyon Görevlisi meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan meslek ise Bulasıkçı (Stevard), mesleğidir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu iki meslek Reyon Görevlisi, Büro Memuru (Genel) meslekleridir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Elektrik Teknisyeni ve Canlı Piliç Kabul İşçisi meslekleridir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Ardahan ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 46 bin 642 işletmede (10+ istihdamlı) eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Ardahan ilinde ise 10+ istihdamlı 25 işletme temininde güçlük çekilen meslekler olduğunu ifade etmiştir. Ardahan ilindeki işletmelerin yüzde 29,3'ü son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken ülke genelinde bu oran yüzde 22,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ardahan ilinde eleman temininde güçlük çeken işletmeleri sektörel olarak incelediğimizde; Ulaştırma ve depolama, İdari ve destek hizmet faaliyetleri, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ile Diğer hizmet faaliyetlerinde bulunan işletmelerin son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının en fazla olduğu sektörler; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Toptan ve perakende ticaret, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ve İnşaat sektörleridir.

Toptan ve perakende ticaret sektörü gibi Ardahan ilinde işletme sayısının yoğun olduğu bir sektörün eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının nispeten düşük çıkması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	12
Toptan ve perakende ticaret	9
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	7
İnşaat	7
Eğitim	3
İmalat	2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2
Genel Toplam	**43**

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde 43 kişilik işgücü temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü ön plana çıkmaktadır. Ardahan ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 28,6'sı bu sektörde gerçekleşmiştir. Bunun dışında, Toptan ve perakende ticaret sektörleri de eleman temininde güçlük çekmede ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

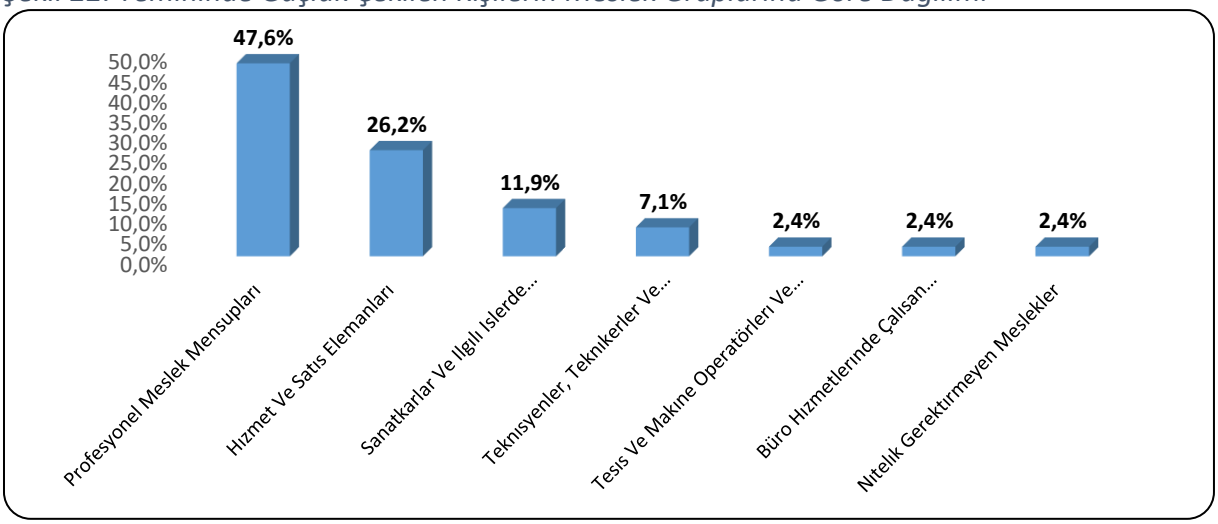

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 20 kişi ile Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 47,6' sı bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 27,9 seviyesindedir.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	4
Aşçı	4
Hamurkâr	3
Okul Öncesi Öğretmeni	3
Matematik Öğretmeni -Ortaöğretim	3
Muhasebeci	2
Bekçi	2
Kasiyer	2
Diğer Okul Öncesi Öğretmenleri	2
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	2
Diğer	15
Toplam	**43**

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 4 kişi ile Diger Özel Eğitim Ögretmenleri mesleği ve Aşçı yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 3 kişi ile Hamurkâr, Okul Öncesi Öğretmeni ve Matematik Ögretmeni-Ortaögretim meslekleri gelmektedir.

Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

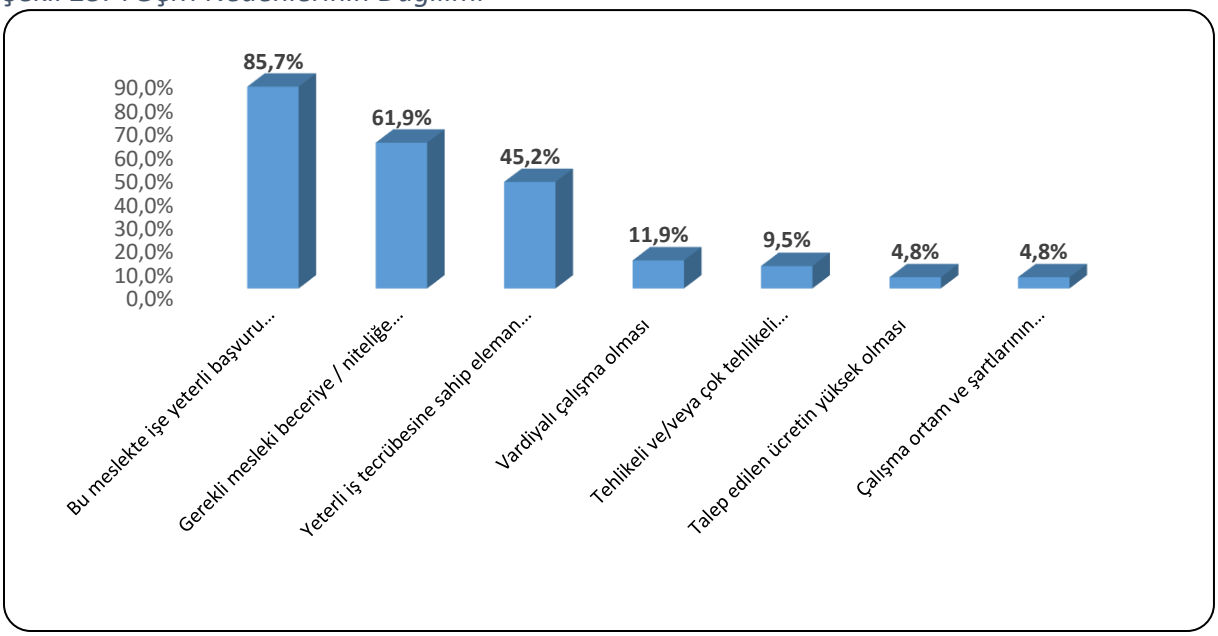

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerinin dağılımına bakıldığında ilk sırada ''Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması'' yer almaktadır. Türkiye geneli 10+ istihdamlı işletmelerin TGÇM Nedenleri Dağılımında ilk sırada ''Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması'' yer almaktadır.Eleman temininde güçlük çekilen bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

Mesleklere göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması	Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve şartlarının	Talep edilen ücretin yüksek olması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması
Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	100,0%	75,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Aşçı	100,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hamurkâr	33,3%	33,3%	100,0%	0,0%	0,0%	66,7%	0,0%
Okul Öncesi Öğretmeni	100,0%	100,0%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Matematik Öğretmeni - Ortaöğretim	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Muhasebeci	50,0%	100,0%	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%
Bekçi	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kasiyer	50,0%	50,0%	100,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%
Diğer Okul Öncesi Öğretmenleri	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, çoğu meslek için ilk sırada ''Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması '' TGÇM nedeni olduğu görülmektedir. Okul Öncesi Öğretmeni, Muhasebeci, Bekçi, Diğer Okul Öncesi Öğretmenleri ve Zihinsel Engelliler Öğretmeni gibi mesleklerde ise TGÇM nedeni olarak ilk sırada ''Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması'' olarak belirtilmiştir. Bekçilik mesleğinde ise Tehlikeli veya Çok Tehlikeli Meslek Olması seçenekleri ilk on meslek arasında temininde güçlük çekilme nedeni olmuştur. Vardiyalı çalışma olması ise Hamurkâr ve Kasiyer mesleği için TGÇM nedeni olmuştur.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu bağlamda işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Ardahan ilinde 2019 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde

durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2020 tarihi itibariyle işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 18,6'sı istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Ardahan ilinde işletmelerin yüzde 14,6'sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,7 ve Ardahan ilinde ise yüzde 8,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Değişmeyecek	Fikrim Yok
Toptan ve perakende ticaret	13,0%	13,0%	26,1%	47,8%
İnşaat	14,3%	9,5%	28,6%	47,6%
Konaklama ve yiyecek Hizmeti faaliyetleri	15,4%	15,4%	23,1%	46,2%
İmalat	20,0%	0,0%	60,0%	20,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Ulaştırma ve depolama	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%
İdari ve destek Hizmet faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	0,0%	66,7%	33,3%
Diğer Hizmet faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Eğitim	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
Genel Toplam	**14,6%**	**8,5%**	**26,8%**	**50,0%**

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı sırasıyla İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile Eğitim sektörlerinde en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en yüksek sektörler ise Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ile Toptan ve perakende ticaret sektörüdür. İmalat ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörlerinde yer alan işletmelerin yüzde 50'sinden fazlası gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Eğitim	4	16,7%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	8	13,6%
İnşaat	13	5,3%
Toptan ve perakende ticaret	8	3,7%
İmalat	5	3,5%
Konaklama ve yiyecek Hizmeti faaliyetleri	-1	-0,7%
Genel Toplam	**38**	**2,2%**

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 10+ istihdamlı işletmelerde 2020 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 4,2 artacağı beklenmekte olup Ardahan ilinde ise bu oran yüzde 2,2 olup ülke genelinin altında gerçekleşmiştir.

Ardahan ilinde en fazla net istihdam değişimi 13 kişilik artış ile İnşaat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 16,7 ile Eğitim sektöründe beklenmektedir. Ardahan ilinde istihdam azalışı beklenen sektörler ise Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörüdür.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Profesyonel Meslek Mensupları	14	12,%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	25	7,2%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	9	3,7%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	3	0,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0	0,0%
Yöneticiler	0	0,0%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	-2	-0,8%
Hizmet ve Satış Elemanları	-5	-1,6%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	-6	-6,1%
Genel Toplam	**38**	**2,2%**

Kaynak: İPA 2019

Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimine bakıldığında; Nitelik Gerektırmeyen Meslekler, Profesyonel Meslek Mensupları, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalısanlar meslek gruplarında net istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 25

kişilik artış ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde çalışanlardır. En az artış beklenen meslek grubu ise Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlardır.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Beden İşçisi (İnşaat)	Büro Memuru (Genel)
Beden İşçisi (Genel)	Aşçı
İnşaat Kalfası (Genel)	Çay Servis Elemanı (Askıcı)
Matematik Öğretmeni -Ortaöğretim	Is Makineleri Bakım Ve Onarımcısı
Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	Reyon Görevlisi
Pazarlamacı	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)
Sıvacı	Bulaşıkçı (Stevard)
İnşaat Boyacısı/Boyacı	Şoför-Yük Tasıma
Diğer Okul Öncesi Öğretmenleri	Pasta Ustası
İnşaat Mühendisi	Buldozer (Dozer) Operatörü

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Beden İşçisi (İnşaat), Beden İşçisi (Genel) ve İnşaat Kalfası (Genel) ; Büro Memuru (Genel), Aşçı ve Çay Servis Elemanı (Askıcı) meslekleri ise en fazla net istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Beden İşçisi (Genel) mesleği istihdam artışı beklenen meslekler içerisinde yine ilk sıralarda yer almaktadır. Ardahan ili için inşaat sektörü ile ilgili mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Ardahan ili için ilk sıradaki meslekler arasında aynı meslek bulunmamaktadır.

Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı

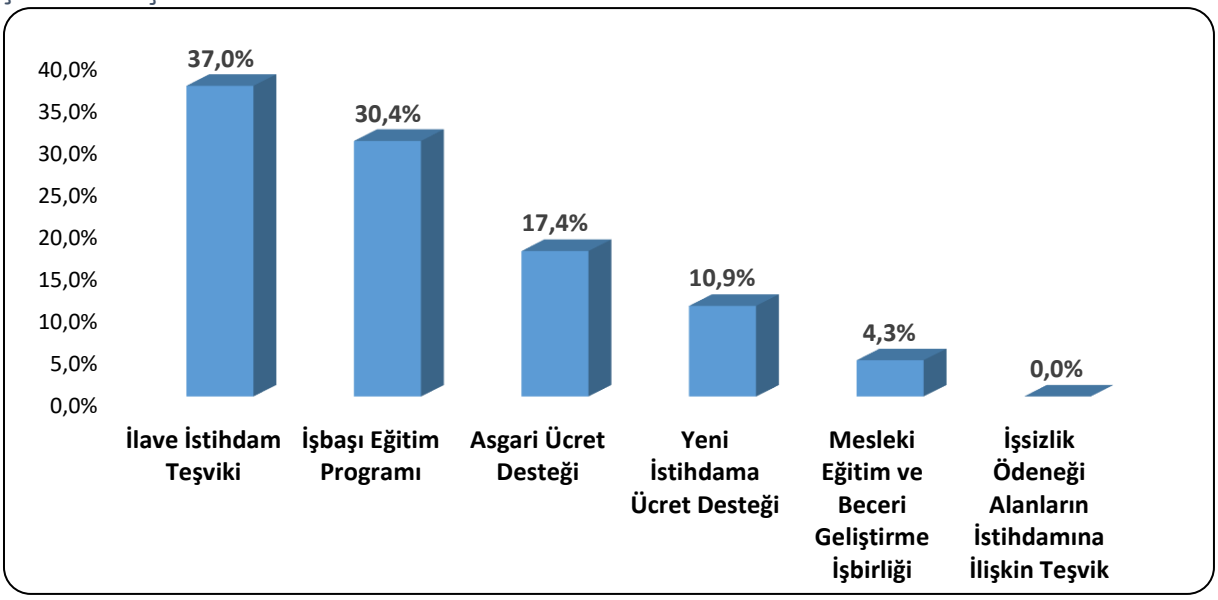

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde 10+ çalışanı olan işletmelere teşviklerin istihdama olan katkısı sorulmuştur. İşverenler, istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise İşbaşı Eğitim Programı yer almaktadır. İşverenler, İstihdama en düşük katkıyı sunan teşvikin ise İşsizlik ödeneği alanların istihdamına ilişkin teşvik olarak değerlendirmiştir.

Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 37,8'i istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam desteği olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği gelmektedir.

Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi

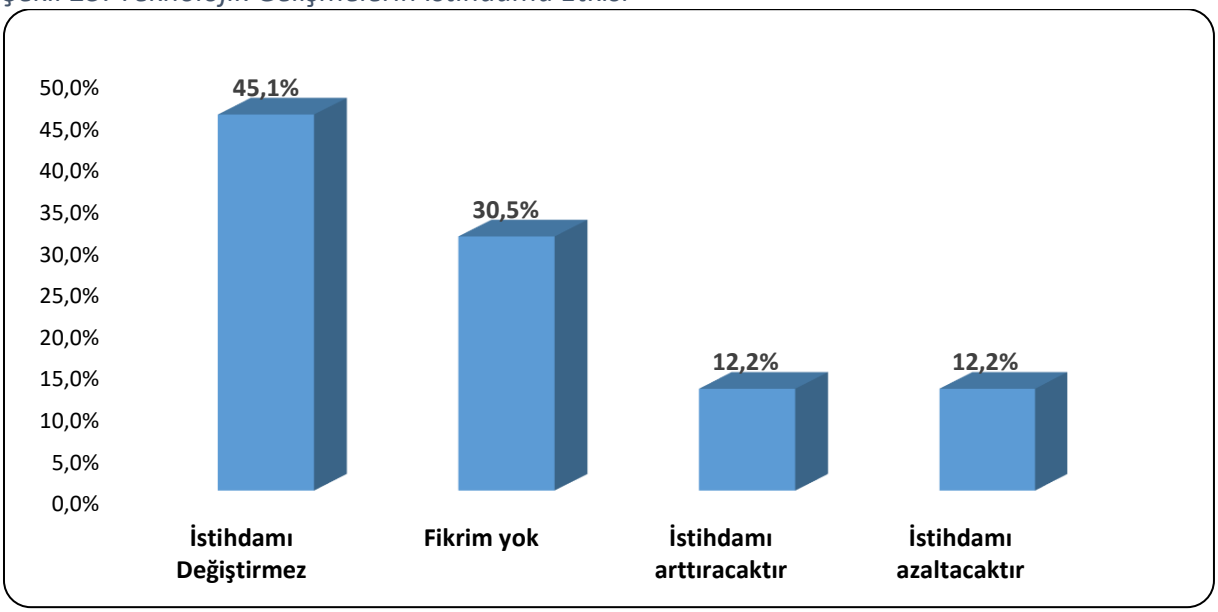

Kaynak: İPA 2019

Ardahan ilinde 10+ çalışanı olan işletmelerin teknolojik gelişmelerin istihdama etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 12,2'si istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 12,2'si ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. İşverenlerin yüzde 45,1'i teknolojik gelişmelerin istihdamı değişmeyeceği görüşündeyken, yüzde 30,5'i ise fikir beyan etmemiştir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama etkisine ilişkin beklentiler sektörler arası farklılık göstermektedir. Ardahan ilinde; Eğitim ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde işverenlerin yüzde 50'si teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını savunmaktadır.

Türkiye genelinde ise işletmelerin yüzde 31,9'u teknolojik gelişmelerin istihdamı değiştirmeyeceğini, yüzde 22,9'u istihdamı arttıracağını ve yüzde 20'si ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir.

SONUÇ

Ardahan İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2019 yılında Ardahan ilinde gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işletmelerden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İl genelinde 2013 yılı TÜİK verilerine göre işsizlik oranının yüzde 5,8 olduğunu görmekteyiz. TÜİK 2013 yılından günümüze il bazında değil ulusal ve bölgesel işsizlik oranı verisi yayınlamaktadır. 2018 TÜİK verilerine göre TRA2 (Ardahan-Ağrı-Iğdır-Kars) bölgesinde işsizlik oranı yüzde 5,3'tür.

Ardahan ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip olduğu görülmektedir. Ardahan'da mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiye eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

Ardahan ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 89'u erkeklerden, sadece yüzde 11'i kadınlardan oluşmaktadır. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör Toptan ve Perakende Ticaret sektörüdür. Sektörler kendi içinde değerlendirildiğinde ise kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. Kadın çalışan oranı diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olan sektörler Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ve Eğitim gibi genellikle belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işletmelerdir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Ardahan ilinde belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların istihdam edilme şansının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadınların işgücüne katılımı artmalı ve kadın istihdamı teşvik edilmelidir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Ardahan ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun Nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2018 yılına kıyasla 2019'da -açık işlerde yüzde 34,7'lik bir artış yaşanmıştır. Bu artışın nedeni olarak 2019 yılındaki İŞKUR faaliyetlerinde işveren ziyaretlerinin artması olarak değerlendirilebilir.

2016 yılına kıyasla açık işleri karşılama oranındaki yüzde %47,2'lik artışın nedenini ise İŞKUR'un son yıllarda daha fazla tercih edildiği, etkinliğinin arttığını ve İş ve Meslek Danışmanlarının iş arayanları doğru yönlendirdiği ile açıklayabiliriz.

Kars,Iğdır,Ardahan Bölgesi genelinde işsizlik oranında 0,4'lük bir artışın olması Ardahan ili için iş arayanların özellikle çalışma koşulları ve biçimlerinin uymaması yönünde yorumlanabilir.

2018 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında 14 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 282 kişi faydalanmıştır. Kurs sayılarında 2011 yılına göre bir artış söz konusudur. Buna rağmen kursiyer sayısındaki artış sınırlı olmuştur. Bunun nedeni yıllar içerisinde işbaşı eğitim programının daha fazla tercih edilmesidir. İŞKUR tarafından açılan kurs ve işbaşı eğitim programlarının yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırdığı bunun sonucunda da yararlanıcıların işgücü piyasasında tutunma ihtimalinin arttığı söylenebilir.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları, mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte İŞKUR'un aracı rol alması amaçlanmaktadır. Yıllar itibariyle istatistikler incelendiğinde aktif işgücü programlarına ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Ardahan İlinde 10+ istihdamlı işletmelerde çalışan sayılarına göre istihdamda öncü sektörler 355 kişilik işe yerleştirmeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının % 19,4'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Elektrikçi (Genel) ve Boru Kaynakçısı meslekleri takip etmektedir. Erkekler en çok Beden İşçisi (Genel) ve

Elektrikçi (Genel) mesleklerinde işe yerleştirilirken, kadınlar ise en çok Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Beden İşçisi (Genel) mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

Ardahan İli İşgücü Piyasası Araştırması döneminde 10 meslek grubundan en fazla açık iş 564 kişi ile Beden İşçisi (İnşaat) mesleginde talep edilmiştir ve yüzde 22,3 ile ilk sırada yer almaktadır.

Açık işi olan işletmelerin yüzde 38,7'sinin; aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "eğitim düzeyi önemli değil" cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok iletişim ve ifade yeteneği, pazarlama gücü ve meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemesi etkendir.

Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 66,7 oranında lise altı eğitim düzeyi, yüzde 16,7 oranında yüksek öğretim seviyesi talep edilmiş, yüzde 16,7 oranında ise herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerin tamamında lise ve altı, kadınların tercih edildiği açık işlerin tamamında ise eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir.

Ardahan ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerinin dağılımına bakıldığında ilk sırada Bu meslekte ''İşe yeterli başvuru yapılmaması" yer almaktadır. Türkiye geneli 10+ istihdamlı işletmelerin TGÇM Nedenleri Dağılımında ilk sırada "Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" yer almaktadır. Eleman temininde güçlük çekilmesine sebep olan bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler temin edildiğinde, işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2020 tarihi itibariyle işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 18,6'sı istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Ardahan ilinde işletmelerin yüzde14,6'sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,7 ve Ardahan ilinde ise yüzde 8,5 olarak gerçekleşmiştir.

Ardahan ilinde 10+ çalışanı olan işletmelere teşviklerin istihdama olan katkısı sorulmuştur. İşverenler, istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise İşbaşı Eğitim Programı yer almaktadır. İşverenler, İstihdama en

düşük katkıyı sunan teşvikin ise İşsizlik ödeneği alanların istihdamına ilişkin teşvik olarak değerlendirmiştir. Türkiye genelinde ise işverenlerin yüzde 37,8'i istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam desteği olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği gelmektedir.

Ardahan ilinde 10+ çalışanı olan işletmelerin teknolojik gelişmelerin istihdama etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 12,2'si istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 12,2'si ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. İşverenlerin yüzde 45,1'i teknolojik gelişmelerin istihdamı değişmeyeceği görüşündeyken, yüzde 30,5'i ise fikir beyan etmemiştir.

Gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması(İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik maksadı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş- yerlerine 4.409 TL (dörtbindörtyüzdokuz Türk Lirası) İdari Para Cezası uygulanır.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum Hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. **İkinci maddeye aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :.....

İşyerinin Yasal Unvanı :.....

E-Posta Adresi :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : ..... Unvanı :.....

Tarih : ..... Telefonu : .....

E-Posta :..... İmza/Kaşe : .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyeri ile İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
1.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
1.2. İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
1.3. İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
1.4. İşyerinizde kısmi (part-time) çalışma yapılıyor mu?		
1.5. İşyerinizde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel var mı?		

2) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 3'e geçiniz, Hayır ise, soru 4'e geçiniz.)

Evet ( ) Hayır ( )

3) Yatırımla İlgili Bilgiler

3.1 Yatırımın Türü:
İlave yatırım ( )
Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs… alımı veya kiralanması
Teknolojik Yatırım ( )
Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi
Stratejik Yatırım ( )
İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
Diğer ( )

3.2.Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi) …….
(artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

3.3. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi) ……
(azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

4) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız.

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

5) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

Evet ( ) 5.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 6.Soruya geçiniz.

5.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? Kadın. 2. Erkek. Cinsiyet önemli değil.	Açık Pozisyonunuzda Engelli Çalıştırmak İstermisiniz? 1. Evet. 2. Hayır. 3. Fark etmez.	Talep Edilen Bilgi ve Beceriler * Bilgisayar kullanımı Analitik Düşünebilme İletişim ve ifade yeteneği İkna kabiliyeti ve pazarlama gücü Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 6. Takım çalışması. 7. Yabancı Dil Yeterli mesleki / teknik bilgi ve tecrübe Yenilikçi düşünce yeteneği. 0. Fiziki ve			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? ** 1. Akraba - Eş Dost 2. Gazete - İlan, vb. 3. İnternet - Sosyal Medya 4. İŞKUR. 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla. 6. Özel İstihdam Büroları.		
					1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2020 TARİHİ İTİBARİYLE) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

6) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	6.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	7.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	7. soruya geçiniz.

6.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	7.1'e geçiniz.
	Hayır →	8. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok →	8. soruya geçiniz.

7.1) 1 yıl sonra **(**30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

8) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet ( ) 8.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 9.Soruya geçiniz.

8.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması. 2. Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması. 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması. 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi. 5. Talep edilen ücretin yüksek olması. 6. Vardiyalı çalışma olması. 7. Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması.						
		1	2	3	4	5	6	7

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

9) Gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişmelerin sektörünüzdeki istihdama yansıması nasıl olacaktır?

İstihdamı arttıracaktır. ( ) İstihdamı azaltacaktır. ( ) İstihdamı Değiştirmez. ( ) Fikrim yok. ( )

10) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir?

……...
……...

11) Genç (15-29 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik Beceri. ( )
Teorik Bilgi. ( )
Diploma/sertifika. ( )
İş Deneyimi. ( )
Referans. ( )

12) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un Hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet ( ) 13. Soruya geçiniz. Hayır ( ) 14. Soruya geçiniz.

13) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi Hizmetlerinden faydalandınız?
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Temini. ( )
İşbaşı Eğitim Programları. ( )
Çalışanların Mesleki Eğitimi. ( )
Mesleki Eğitim Kursu. ( )
Kısa Çalışma Ödeneği. ( )
Danışmanlık ve Yönlendirme. ( )
Teşvikler. ( )
(15. Soruya Geçiniz)

14) İŞKUR'un sunmuş olduğu Hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

İŞKUR Hizmetlerinden haberdar değilim. ( )
İŞKUR'un sunduğu Hizmetlere Diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ( )
İnternet sitesi kullanışlı değil. ( )
Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ( )
İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ( )
Daha önce aldığım Hizmetlerden memnun kalmadım. ( )
İŞKUR Hizmet birimi çok uzak. ( )

15) İŞKUR'un sizi en çok hangi alanlarda desteklemesini istersiniz? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

İşe Uygun Eleman Temini. ( )
İşbaşı Eğitim Programı. ( )
Çalışanların Niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması. ( )
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği. ( )
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği. ( )
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi. ( )

16) Son 3 yılda İstihdam Seferberlikleri kapsamında sunulan Hizmetlerden haberdar mısınız?

Evet ☐ (17. Soruya Geçiniz) ☐ Hayır (18. Soruya Geçiniz)

17) Sizce sunulan teşviklerden hangisinin İstihdama katkısı en yüksek düzeyde olmuştur?

Yeni İstihdama Ücret Desteği. ( )
İşbaşı Eğitim Programı. ( )
İşsizlik Ödeneği Alanların İstihdamına İlişkin Teşvik. ( )
İlave İstihdam Teşviki. ( )
Asgari Ücret Desteği. ( )
Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği. ( )

18) İşyerinizde, çalışma iznine tabi olarak, Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Iraklı, Afgan vb.) işgücü istihdam etmek ister misiniz?

Evet ☐ ☐ Hayır

19) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya Hizmet satışı yapıyor musunuz?

Evet ☐ (Form tamamlanmıştır.) ☐ Hayır (20. Soruya Geçiniz)

20) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya Hizmet satışı yapmamanızın nedeni nedir? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği. ( )
Finansman yetersizliği. ( )
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olmaması. ( )
Üretilen ürün/Hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması. ( )
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması. ( )

2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.